

BALA

BHAKTHULU.

(For the use of schools)

Sl No 2 166

Acc No 3478

*Approved for school use.
(Vide Fort St. George Gazette,
dated 14-4-1931 Page 268.)*

B I

AvanCha Venkataratnam.

శ్రీరామా.

బాలభక్తులు.

ఇతి

పాశ్చాత్య యువయోగార్థమై

ఆవంత్స వంకటరత్నముచే

రచియింపబడి, ప్రకటింపబడియె.

మాండవకూర్పు

శ్రీవిద్యజ్ఞుల మనోరంజన ముద్రాక్షరశాల,

పితాపురము.

1932.

కాపీరైట్ రిజిస్టరు

[వెల రు 0-10-0.]

మూడవకూర్పు.

పోదరులాకా !

ఇంతత్వరితముగ నీ “ బాలభక్తులు ” మూడవకూర్పు
ముద్రింపఁబడుటకుఁ గల కాళణము—ఈగ్రంథమును దమతమ
పాఠశాలలలోఁ బఠనీయగ్రంథముగ నేర్పాటుచేయుచున్న పాఠ
శాలాధికారుల ప్రోత్సహమేయని, మనవిచేయుచు వారికి నా
కృతజ్ఞతాపూర్వక వందనముల నర్పించుచున్నాను.

ఇట్లు

విధియఁడు,

ఆమెల్స వేంకటరత్నము,

గ్రంథిక.

విషయసూచిక.

విషయము.	పుట.
1. ప్రస్తావనాదు	1
2. భూప్రద	32
3. మార్కండేయుడు	51
4. సందుడు	69

శ్రీరామ.

బాలభక్తులు

1. ప్రహ్లాదుడు.

శ్రీహరిమందిరమున జయవిజయలనువారిలు దొవ
రికులుగనుండ, నొకనాడు బ్రహ్మమానసపుత్రులైన ననక
సనందనులు దిగంబరులై శ్రీమన్నారాయణుని దర్శింపవచ్చి
హరిమందిరము బ్రవేశించ ననుజ్ఞనేడిరి. కాని, యావిప్రార్థకు
లెవ్వరో వారిమహిమ లెట్టివో, జయవిజయ లించుకంతయు
నెఱుంగక వారలను దోచిజోచియక నాటంకపఱచిరి. అంగ
వబ్బలకు లలిగి, “ఒగ్గీ! కఠినాత్ములారా! దీనజనబాంధవుఁ
డును ననంతకళ్యాణగుణుండు నై విరాజిల్లు, లక్ష్మీవతి సన్నిధి
కరుగు మమ్ముల మందోన్నెత్తులై నాటంకపఱచుటకు నాహ
సించిన మీర లనురులై జన్మింపుడ’ని కఠించిరి.

అంతట వా రాజాపమునఁ ఒదభిష్టలై మొలలిడిన,
 సనకసనందనులు కిరుగార్చిహృదయులై మూఁడుజన్మములలో
 వైరానుబంధమున భగవత్సన్నిధానంబు గలిగిడుమని నిర్దేశించి
 తమతోవలఁ జనిరి. అట్లు శాపహతులైన జయవిజయులు
 తోలిదస్మంబున హిరణ్యకశిపు హిరణ్యక్షులుగను, రెండవ
 భవంబున రావణకుంభకర్ణులుగను, తృతీయజన్మంబున శిశుపాలు
 దంతివక్త్రులుగను నుద్భవించిరి.

కమలోదరుఁడు ఎరావరాపంబున సోదరుఁడగు హిర
 ణ్యక్షునిఁ బరిమార్చినదాది, హిరణ్యకశిపుఁ డుగ్రుఁడై ప్రళ
 యకాలరుద్ధునిచంఢంబున మండిపడుచు, మహాప్రభాయతం
 బగు శూలంబుఁ గేల ధరించి, సభామంటపమున నిలువంబడి,
 త్రిమస్తక త్రిలోచన శకుని శంబర శతబాహు నముచి హయ
 గ్రీవపులోమ విప్రచిత్తిప్రముఖులైన దానవుల నాలోకించి

అ.శా. నాకుండమ్ముఁడుమీకునెచ్చెలిరణఃన్యామైకదక్షుండుబా

హకుంఠీకృతదేవయక్షుఁడు హిరఃగ్యాక్షుండు వానిఁ మహా

సౌకర్యాంగముఁదాల్చి దానవవధూఃసౌకర్యముల్ నీటుగా

వైకుంఠండు నధించిపోయెనట యీఃవార్తాసిరిఁ వింటిరే.

చ. వనములనుండుఁజొచ్చుమునిఃస్థములోపలఘోఁగిఁగాఁడుసం

జననమొంటంగి రెవ్వరును • బాడ యుకింతయులేదు తన్నుదా

సిస మజ్జదాయు వెంటఁబడి • చిక్కకచిక్కఁడు వీనినొక్కటి

లున మనమెల్ల లోఁబడక • లోఁబడి బుట్టకొనంగవచ్చునే.

సీ. భుజశక్తి నాతోడఁ • బోరాడ శంకించి
మున్నీటమునిగిన • మునుగుగాక
యలయించి పెనఁగునా • యచల సంభ్రామమున
కొఱగి వెన్నిచ్చిన • విచ్చుగాక
జగదంబు పైఁపక • సౌభర్య కాంక్షియై
యిలకొండ నీగిన • నీగుగాక
కౌఠింది యుగాక • కొంతపొరుషమున
. పారిభంగి నడరిన • నడరుగాక

ఆ. నె. కఠిన శూలధారఁ • గంతంబు విదళించి
నాసికోటిముస • వాడిమెఱసి
మర్చిహోదరునకు • మహిదర్శమునీసి
మెఱసి వత్తు మీకు • మేలుదెఱు.

కావున మీరు భూతలంబెల్లఁ జరించి శ్రీహరిని వెద
కుము. ఏయేతొల్ల దేవభాగ్యాభాగ్య తేజరిల్లునో, యజ్ఞము
లెచ్చట నిర్వర్తింపఁబడునో, వర్ణాశ్రమధర్మము లెచట వృద్ధి
నందుచుండునో, విష్ణుమూర్తి యుడెల్ల నుండువని చెప్పుదురు.
నలుమూటలే ? ఆతఁడే యజ్ఞము. ఆతఁడే వేదము. సమస్త
దూడేవక్రియలకు నాతఁడే మూలము. ధర్మములకెల్ల నాతఁడే
గూఢాధారము. కాబట్టి మీర లాయానెలవులనెల్ల ధ్వంసము
చేసి మీప్రభావములంజూపిరండ"ని నిర్దేశించిన, దివిజయగ్ర
సురిమీఞ్చల శిరముల ధరియించి, పెక్కురు రక్షోదీరులు పర్ణి

బాలలనెల్లఁ బాడొనరించి, మునిజనఁబుల తపోధ్యాపవిశేషము
లదుగంటఁజేసి సాధు గోబ్రాహ్మణసంఘుఁబుల హింసించి,
లోకములఁ బాడొనరింపఁదొడఁగిరి. అంత నమరులు పాగి
రక్షణమునై యరణ్యమే శరణ్యమని భయపడిజూచిరి.

హిరణ్యకశిపుఁడు తన రాజ్యము సమాత్యసత్తముల
గొప్పఁజెప్పి, పూర్ణగర్భనశియైన బావ్య లీలావతి నింటదిగవిడచి
వారిని సాధింప సమకట్టి పద్మసంభవుఁగొప్పి తవంబు పల్కి,
గొప్ప వరంబులు పడసివచ్చుటకు మి దరాద్రి కరిగెను. హిరణ్య
కశిపుఁ డూని లేచుకవాయని దేవే మ'ఁడు దానవేంద్రుని
రాజధానిపైఁ దాడి వెలివిచ్చి, య తిపురముననున్న లీలా
వతినిఁ జెఱవట్టి పోవుచుండెను. తన్ను విడువమని లీలావతి
మహేంద్రుని ననకవిధముల బరిమాలెను గాని ప్రయోజనము
లేకపోయెను.

అంత లీలావతి యాశ్మపంఠిగార్థము పెద్దపట్టుననటవ
సయ్యార్తనాదము చేపర్చి పుచ్చుఁడని నారదమునీంద్రుఁ డాచిం
చి వచ్చి, "చిహ్నా! నీ వెఱుంగని ధర్మములులేవు. సాధ్యయును
నీమొను వారించుట ధర్మముకాదు గాన నిమ్మానిని ఏడుమ'న
జేల్పులదొర ,, దేవర్షిపుంగవా! ఈయెల్ల భర్త యొక్క జగ
దోహియో నీ వెఱుంగనిదికాదు. ఇప్పు డీమె గర్భవతియై
యున్నది. ఈమొనుఁబుల్లు పుట్టినఁ జెంతటి కూర్మిఁడై లోక
ముల పోధించునోయని నీ నీమొను గొనిపోవుచుంటిని. ఈమె

పక్షిమధుడు

ప్రసవించునంతవఱకు నా యెక నిడుకాని జనించినకుమారుని వధించి యీమెను విడిచెడ"నని ప్రత్యుత్తరమునంగను. అంత నారదుడు "సురేంద్రా! ఎంతపొరపడితివి? ఈకాంతాగర్భ ముందున్న యర్భకుడు యుష్మాదృశులచే గడతేరివలసినవాడు కాదు. వాడు నిరుపమాన భగవద్భక్తి ఘరంధరుడు. కావున నీ విక్కార్యమును విరిమింపజేయుము"ని సువాసీరుడామెను విడచెను.

అపుడు దేవమాని లీలావతితో "నీవతి తపోగరిష్ఠుడై పద్మభవునివలన సరిములఁ బడినవచ్చును. అంతదనుక నీవు నా యాశ్రమమున నుండుము. నీ కెట్టికష్టమును గలుగనీయును. నీకు జనింపనున్నవాడు పరిమథాగవినోల్తముఁడని పలికి, యమ్మనునను నిజాశ్రమంబునకుఁ గొనిపోయి, పుత్రీకాభావంబునఁ బోషించుచుఁ దత్త్వోపదేశముఁ జేయుచుండెను. నారదుడు నాటిని జ్ఞానబీజములు లీలావతి గర్భముందున్న దింభకుని యందుఁబడ, పక్కుమారుడు జగదుద్ధాంకమగు తారకమంత్ర రాజమును గర్భకుహరముననే ఘృత్యసించుచుండెను.

మందరాచలమున ఘోరతపః బ్రాచరించుచున్న దైత్య శ్వరునివృత్తాంత మెల్లరికు విశదమాయెను. జగముల్లెల్ల సంచలించుటలు తన దివ్యతేజము నల్లెనలఁ బ్రసరింపజేయుచు హిరణ్యకోపుఁడు తపోసయతిఁ బూనియుండెను. అతని దారుణ తపఃప్రభావమునకుఁ గులగిరులతో ధరణీతలంబదరఁజొచ్చెను.

బాలభట్టలు

సప్తనాగరములును సంచలించఁజూడంగెను. తారాబృందము గాలఁజొచ్చెను. లోకమెల్ల నతని తపోగ్నిచే మలమల మాదు చుండెను.

నిలింపులు దీనికారణ మరయఁగోరి పితామహుని సం దర్శించి యంజలులు ఘటించి „దేవా! లోకంబు లొక్క పెట్టున సంచలించుచుండుట చూచియుండిలేదా? అసురనాయకుని తపోగ్నితో సహింపఁజాలక నాకమువిడిచి నీతో మనవిసేయ నిట్లరుదొందెను. కావున నాతని తపఁబును వారించి రక్షింప టున్న మేముఁక నిలువఁజాలమని విన్నవించ, నా కంజజుఁడు వారినెల్లరి ధయముదనలదని చెప్పించి, మందరాద్రికి ద్వారిత గతి వచ్చి యందు నియమముకొండను, పివీలికాహృత మేదో మాంసచర్మగర్భితుఁడూ, వర్షిగ శృంగపేణుపటల పరివృతండును నిరుపమానరిషభైభావుఁడును నై వివసించియున్న నిర్జరా గాతిం జూచి, „ఓనిశాచరాగ్ని! నీవలె నిట్టి యుగ్రతప మిం తకుము న్నెవ్వరుఁ జేయలేదు. అన్నపానీయములొల్లక నూఱు దివ్యసావత్సరములు శరీరమున నిల్లెవ్వ రసువుల నిలువఁగలరు? సీతఘంబున కే నంతయు మెచ్చితిని. నీమనోభీష్టములెల్లం దీర్చె దలెమ్మని వలికి వనముఁకాపివీలికాభక్షితంబైన రక్షోవల్లభుని కాయంబుమీఁదఁ గమండలూదకంబులు పోక్షించెను.

అంత నద్దాసవధర్త కమలాననకరకమల దివ్యామౌఘ

కమండలూదక ధారాబిందుసందోహ సంసిక్త పాలాంకురడై
తెలివొండ్లి కన్నులుదెఱచి, తపంబు విరమింపఁజేసి చుట్టుముగ్ధ
ముక్కుకొనిన వల్మీకతృణవేణు పటలంబునుండి, వజ్రసంకాశ
దేహుండును సువర్ణవర్ణుండును భానుతేజోవిరాజమానుఁడును
నై వెలువడివచ్చి, వాగ్దేవీమనోనేతకు సాష్టాంగదండప్రణామ
ము లాచరించి యుజలిఁజేసి, హంసవాహనునిమీఁద దృష్టినిడి,
,, దేవా ! నీవు లోకంబులనెల్లఁ గల్పించు మహానుభావుఁడవు.
ఆద్యంతరహితుఁడవై నచ్చిదానందవ్యరూపమువై జగన్నిర్మాత
వై ప్రజ్వలించు తేజోమూర్తివి. మహామహిముఁడివగు నీకడ
నమస్కరించువాఁడను. నా యభీప్సితములఁ దీర్చఁబూనితివేని,

కా. గాలింగుంభిని నగ్నివంబువుల నాకాశస్థలిఁ దిక్కులన్
రేలఁ భునగ్రములం దమఃప్రళల భూరిగ్రాహరక్షోమృగ
వ్యాళాదిత్యనరాదిజంతుకలహావ్యాప్తిన్ సమస్తాస్త్ర
స్త్రాళిన్ మృత్యువులేని జీవనము లోకాధీశ యిప్పింపజే.

మఱియును సంగరంబులందు నా కెదురులేని శౌర్యంబు
ను, లోకపాలుర నరికొనించు నక్కుతమహిమయును, భువన
త్రయవిజయంబును గటాక్షింపుచు'ని వేఁడ నతిని తపంబునకు
మెచ్చి దుర్లభంబులైన వరంబులెల్ల నిచ్చి విరించి ,, దైత్యేం
ద్రా ! నీయర్థించినదెల్ల నొసంగితిని. ఇట్టివరంబు లెవ్వరును
గోరరు. కోరిన నొసంగను. నీవు నన్ను లిపంబున మెప్పించిన

కతంబున దుర్లభంబులై నను నీ యీవరముల నిచ్చితిని, కావున
శేముషీసింధువనై దేశకాలాదుల నెఱిగి మమతివై పరింపు
మని పలికి, యరిపిండసంభవుం దిరిగ్ధానంబుఁ జెందెను.

నిలింపారాతి బయలువెడలి నిజపురమున కరిగెను.
నారదాశ్రమమున నున్న లీలావతియు నాసమయమున కమ్మునీ
శ్వరునిచలన నా వానముఁ జేర్పఁబడెను. హంసవాహనుని
యమోఘు వరివరంపగలచే నసురివల్లభుఁడు మహాదర్పమున
మండిపడుచు, పహాదరునిఁ గాలునిపాలికంపిన శ్రీవతిని బరి
మార్తునని పూనియుండెను. విష్ణు వాయూనెలపులలో నుండు
పని యెంచి, గోభూసుర మోనిబృందముల డెదంబులు దందర
వందటయగుమాడ్కిఁ గోలాపాలముఁ జేయ నమక్ష్మించు
దిక్పాలుర దిశంతములకుఁ దఱుముచు ముగ్ధోకముల నల్లకల్లో
లము నేయుచుండెను.

అదాసపుఁ దేనమయమున నెవ్వనిపై దండెత్తునో యె
వ్వరిప్రాణములకుఁ గీచుముఁచునోయని, లోకపాలకులు నిరం
తరము భయమందుచుండిరి. యజ్ఞవానిర్భాగంబు లమరుల
కంక్షనీయక, తానేగై కొనుచు నకలలోకములకును హిరణ్య
కశిపుఁడే రాజై యుండెను. ఇవిధంబుగఁ బెద్దకాలంబు పరి
పాలింప బృందారికు లెల్లరును మహావిష్ణువు నాశ్రయింప, సంత
శ్రీహరి

మ. భయముండెందకుడయ్య నిర్జరవరుల
 భద్రంబు మీరయ్యెడుగా
 జయముగా లాభము భూతసంతతి మ
 త్సందర్శన పొందిన
 వ్యయమేదరు నెఱుగుదుగా దితిసుత
 వ్యాపారభాషావివ
 ర్ణయములే గాలముగూడఁ జంపెదఁ జనుం
 డువాఁక మీరొక్కవలగా.

అ. వె శుద్ధసాధులందు • సురలందు శుశ్రులందు
 నోవులందు వివరింపఁబడియుందు
 ధర్మపదవియుందు • దీర్ఘినాయందు వాఁ
 డెన్నఁడెలుగునాఁడె • హింసనందు.

ఇదియునుంగాక శివకన్నకొడుకు పుష్పమరి వాఁడె
 న్నఁడు రోషంబున నాపన్నతినొందించునో, యానాఁడె యాసు
 పర్యారాధిని వధింతునని యాపతిచ్చిన, నిలిపులుమొక్కి
 రక్కసుఁడు మరణించుట నిక్కమనీ సంతసించి తమతమ దిక్కు
 లకుం జరిగి.

హిరణ్యకేపురకుఁ బ్రహేళికఁడు. సమహేళికఁడు, సు
 హేళికఁడు, హేళికఁడు సమసలుపురుపుతో లుడ్డపించిరి.

సీ. తనయందు నఖిలభూతిములందు నొకభంగి

సమహితగ్నింబున • జరగువాఁడు

పెద్దలఁబాడగన్న • భృత్యునికై వడిఁ
 తేని నమస్కృతుల • నేయువాఁడు
 కన్నుదోయికి నన్యఁకాంత లక్ష్యంబై వ
 భూర్భూభావనసేసి • మరలువాఁడు
 తల్లిదండ్రులభంగి • ధర్మవర్జితము
 దీనులఁగాఢఁ జింతించువాఁడు

తే. గీ. నములయొడ పోదరస్థితి • జరపువాఁడు
 దైవభక్తులలచు గురువులఁ • దలంచువాఁడు
 గీలలండును బాంకులు • లేనివాఁడు
 లలిత సుర్యాదుఁడై న ప్రాంతాదుఁడధిప.

మరియు నతఁడు మిగుల రూపవంతుఁడయ్యెను కులీమఁ
 డయ్యెను గర్వకూన్యుఁడు. అతఁడు నిరంతర హరిభజనము
 తప్ప నన్య మెఱుంగఁడు. సద్గుణములెల్ల నక్కుమారునియందు
 తేరివవని చెప్పవచ్చును.

వీ. శ్రీవల్లభుఁడు దమ్మఁ • తేరిన యైవఁ
 తెలికాండ్ర నవ్వరి • తేరముఱుచు
 నమరారి తనమోల • నాభినయైవ
 నమర బాలురవోడ • నాడమఱువు
 భక్తవర్జులుఁడు నంభాపించినట్టిన
 లలిభామలక్ష్మమాఱు • పలుకమఱుచు

సురపంధ్యుఁడనలోకః • జూచినయల్పక

జోక్కి నమస్తంబుః • శూడమణిచు

తే. గీ. హరిపదాంభోజయుగచింతినాన్మృతమున

సంతకంగంబు నిండినట్లు న వలెఁడు

నిత్యపరిపూర్ణుఁడగుచు సంన్నియును మఱచి

జడతిలేకయు నుండును • జడునిభంగి.

నీరుచ్రాస్త్రసప్తదై నను భుజించునప్పుడై నను పరులతో
సంభాషించునప్పుడై నను నిద్రించునప్పుడై నను తోడివారలతో
నాటలాచ సమయముందై నను, నారెడు హరినామచింతనము
విడువక మైమఱచుచుండును. ఒకసమయమున లక్ష్మీవల్లభుఁడు
తనతో భాషించినట్లే ముదముండును. మఱియుకప్పుడు హరిం
బాడుచు నుల్పి గంతులువైచును. ఒక్కొక్కప్పుడు తనలోఁ
దాన మాటలాడుకొని నవ్వును. వేటొందుతటి శ్రీహరి పాద
పద్మయుగళీచింతామృతాన్వాదసంధానుడై నిమిలితనకుఁ
డై యూరకుండును.

అహా ! ఎంతటియద్భుతము ! కింభక్షుడైక ప్రహ్లాదుని
యుల్ల మొకప్పుడును జలించెద ! ఎట్టి నిశ్చలభక్తి ! ఎంతసుఖ
ము ! అత్యులభక్షుఁడు నరాకృతిఁ దాల్చినభక్తియో యన
భాసిల్లుచుండెనుగదా !

ఇట్లు పవిత్రముగఁ గాలముఁ బుచ్చుచు హరిభక్తి
మూర్త్యభివందిన తెఱంగుననున్న ప్రహ్లాదుఁడందు రక్షో

వల్లభులకు నరిపడద మ్యెను. విద్యావ్యాస గమలేటుయే క మా
 రు డిల్లందులకు హేతువని తలచి “కమారా! విద్యాశూ
 న్యుడు జ్ఞానశూన్యుడు. ఎంతభద్రముగ నుత్తపఱచినను
 ధనము చోరుల పాలగుచుండును గాని విద్య నెవ్వరు దస్క
 రింపలేరు. విద్య నరులకు విత్తిభోగముల నిచ్చుటయేకాక,
 సత్కీర్తిని గూడ కల్గించును. విద్యావంశుఁ డెల్లరచేతను పూ
 జింపఁబడును. విద్యాధికుని తపనము నిరర్థకము కాకయుండును.
 కావున మనకులగుదువులకిది నీవు సలహాశ్రుము లభ్యసించు
 ను”ని వడికి, కుక్రూచార్యుని కొంకలగు చందామార్కుల
 రావించి కుమారుని వారికిచ్చించి, గూతనికి విద్యగఱపి నీతి
 శోధిమనిగఁ జేయఁడిని యానతిచ్చెను. దానవధర్త యాజ్ఞాను
 నారము వా రాబాలునిఁ గొనిపోయి యతనికి సహపాతుఁ
 గొందఱఁ గూర్చి పెక్కుశాస్త్రములఁ గఱపిరి. గురువు లేల్లు
 చెప్పిన నట్లే పలుకునుగాని, ప్రిహ్లాదుఁ డావిద్యలు నివృత్తియొ
 జనములని యిఁచుకయు నాక్షేపింప వాయెను.

కుమారుఁ డెట్టివిద్యావంతుఁడయ్యెనో యరయఁగోరి,
 యొకనాఁడు హిరణ్యకశిపుఁడు కుమారుని దోడ్కొనిరించిని
 చోరుల కాజ్ఞాపించెను. వేతపాస్తులచే నాహూయమానులై
 విష్ణుదాసును గురువుత్రిలును రిక్షోవల్లభుఁ డానీనుఁడై
 యున్న పాథాంతరసీమఁ బ్రవేశించిరి. అంతఁ దండ్రి కుమారునిఁ
 జేరుఁడి తొడలపై నిడుకొని, “కుమారా! నీకు గురువులేవిద్యఁ

గజపతి? ఏయేకాశ్రమము లభ్యసించితివి? నీ కేయ్యది భద్రమై యున్నది? తనయుల ముగ్ధులెల్లు లాలించి తండ్రి లానంద నాగరమున నోలలాడుచుండురు. కావున నీమృదుమధున బాషణంబుల నావీనులకు వి. దొ. పరిపుమనీని పలికె జనకునమిఁ బ్రియసందనుడు

“ఉ ఎల్ల శరీరధారులకు • నిల్లచుచీకటి 'నూతిలోపలం
దైర్ఘ్య మిరుమేనును మతిభ్రామణంబున భిన్నులై ప్రవ
ర్తక నిర్విముక్త సతని • దివ్యకళామయమంచు విష్ణునం
ద్యుముఁజేర్చి భారదవింసుండుట మేలు నిశాచరాగ్రణి.”
యని పలికెను.

కుమారుఁడాడిన ప్రశ్నకుమారుఁడగు పలుకులు చెప్పలకు ముగియులై తోవ దానవేమృదు “తనయా! ఏమిది! ఐదేళ్లుప్రాయముగల బాలుఁడవే! ఎవ రెట్లుపలికిన శిశువు లట్లు పలుకుదురుగదా! శత్రువులములగు నిప్పలుకులు నీ కెవరుబోధించిరి? గురువుత్పరేయిల్లుపడేదించిరా? మనకు పరమవిరోధియైన గూనిష్టువును నీవు ప్రియమిటల? నీవు నాకు సుతుండవై సందులకు సురలను సురాధిపతులను రణంబున నిర్జింపవలయును. యక్ష కిన్నర గంధర్వ విహంగనాగపతులను నాశనము గావించవలయును గాని, విష్ణువు నెంతమాత్రమును స్మరింపరాద”ని పలికెను.

ప్రశ్నః దూరం గురువులవీక్షించి :: మూఢులు
కొందఱు, నేనుమీరను యజ్ఞానమునఁబడి, జగద్రక్షకుఁడను,
సుబుద్ధిశిల్పిఁడను, పరమాత్ముఁడను, కరుణాపయోనిధియు
నగు శ్రీమాదీశ గుఁగోపఁజాలకన్నాదు. నిశ్చలజ్ఞానసంపన్ను
లు తక్కు లాఁతిపారలు లక్ష్మీనాథుని దర్శింపనేర్తురే!

సీ. మందారముకరంద • మాధుర్యమునదేలు

మధుసంఘోవునే • మదనములకు

నిర్మలమౌదాగీనీపీచికలఁదూఁగు

రాయంచపసునే లింగిఁగులకు

అలితరసాలపల్లవఖాదియై చొక్కు

కోయిల నేరునే • కుటటములకుఁ

బూర్ణేందుచంద్రికాఁస్ఫురె చకోరిక

మరుగునే పాఁద్రాసీఁహారములకు

తే. గీ. సంఘకోదర దివ్యపాదారవింద

చింతనామృతపానవిశేషమత్త

చిత్త మరీతి నితరంబుఁ • తేరనేర్పు

• వినుతగుణకీల మాటలు • వేమునేల ?

అని పలికెను.

పుష్పహితమమాయ లాపలుకు లాలించి, :: ఐదేంద్ర
యజ్ఞకుండ్ర, నీచరిత్ర మెప్పులంబుగ నున్నది. మానేర్పిన

శాస్త్రములం దొకటియు బలుకక తిక్కవాక్యములు మాత్రము భాషింపుచుంటివి. చిశ్చవిభ్యాతమును నీ దైత్యవంశవృక్షమునకు వేరుపుర్వభాగి నీవెక్కడ యున్నదిందితివని పలికి, „దానవేంద్రా! ఈపాతని శురలఁ జదివించి నీతికుశలునిఁ గావించి తోడ్కొనివత్తుమని హిరణ్యకశిపునితోఁ జెప్పి ప్రజ్ఞాదునిఁ గొంఱియిరి.

పిదప నతనికి నీతిశాస్త్రములఁ జెప్పింటిని నేర్పి గురువుతుమిలు ప్రజ్ఞాదుని హిరణ్యకశిపుని వన్నిధిఁ జొడితెచ్చిరి. అంత, దండప్రణామము లాచరించియున్న కొమరునిఁ దండ్రితన యంకవీతమున నధిపింపఁజేసి, „కుమారా! ఇంతకాలము గురువులయొద్ద నభ్యసించిన శాస్త్రములలో నీ కేయేదిద్యలు కరగతములై నవో యొకపద్యమును జదివి తాత్పర్యము నెఱింగించి నావీనులకు విందొసరింపుమనఁ, బ్రజ్ఞామండ „జవకా! గురువులు నకలశాస్త్రము లెఱింగించిరి. చదువులలోఁగలమర్మ మెల్లఁ దెలిసికొంటివి. అంధునికాదర్శముఁ జూపినను బధిరుని చెంతఁ గంటువునూఁదినను వెంతప్రయోజనమో హరిభక్తి శూన్యవిబ్రదు కంతప్రయోజనము. శ్రీ రమణేశ్వరుని సరసీరుహనేతుని సర్వలోక విభ్యాతచరితుని వాసుదేవుని నిశ్చలభక్తితో భజించుటకంటె యన్యమేమి కలదు?

మ. తనుహృద్యోమలసభ్యముఁ శ్రీవరామున్

దాసశ్యామకా వందనా

ర్చనములే సేవయు నాత్మలో నెఱుకయన్
 పంకీర్తనల్ చింతసం
 బనునీతోమ్మిది భక్తిమార్గముల నె
 రావత్తుగా హరిగా నమ్మి నె
 జ్జనుడై యుండుట భద్రముంచు దలఁతున్
 సత్యంబు జై నోయత్తమా.

సీ. కమలాక్షునర్పించు • కరములు కరములు
 శ్రీనాథువర్ణించు • జిహ్వజిహ్వ
 మరరక్షకునిజూచు • చూడ్కులు చూడ్కులు
 శేవకాయితీమొక్క • శరము శరము
 విష్ణునాకర్ణించు • వీనులు వీనులు
 మధునై రిదవిలిన • మనము మనము
 భగవంతువలగొను • పదములు పదములు
 పురుషోత్తమునిమీది • బుద్ధిబుద్ధి
 తే. గీ. దేవదేవునిఁ జింతించు • దినము దినము
 చక్రవాస్తునిఁ బ్రకటింపు • చదువు చదువు
 • కుంభినీధపుఁజెప్పెడి • గురుఁడుగురుఁడు
 తండ్రి హరిజేరుమనియెడి • తండ్రితండ్రి.

సీ. కంజాక్షునకుఁగాని • కాయంబు కాయమే
 పవనకుంభితచక్మభక్తప్రీతి

వైకుంఠబాగదని • వక్త్రంబు వక్త్రమే
 ధమధమధ్వనితోడి • ధక్కగాక
 హరిపూజనములేని • హస్తంబు హస్తమే
 తరుణానిర్మిత • దర్శిగాక
 కమలేశుఁజూడని • కన్నులు కన్నులే
 తనుకుడ్యజాల రంధ్రములుగాక

ఆ. వె. చక్రీదింతలేని • జన్మంబు జన్మమే
 తరళనలిల బుద్ధుఁడంబుగాక
 విష్ణుభక్తిలేని • విబుధుండు విబుధుఁడే
 పాదయుగముతోడి • పశువుగాక.

సీ. సంసారశీమూత • సంఘంబువిచ్చునే
 చక్రీదాస్య ప్రభంజనములేక
 తాపత్రయాభీల • దావాగ్నులాఱునే
 విష్ణుసేవామృత • వృష్టిలేక
 సర్వంకషాఘాత • జలరాసుభింకునే
 హరిమనీషా బడఁబాగ్నిలేక
 ఘనవిపద్ధాఘాతకారంబు లడఁగునే
 పద్మాక్షసుతిరవి • ప్రభలులేక

తే. గీ. నిరుపమాపుసరావృత్తి • నిష్కళంక
 ముక్తినిధి గాపవచ్చునే • ముఖ్యమైన

శాశ్వతావధి ౩ వ్యాసమునిచేత

తామరసగిక్కుచున్నది • దానమేమిది."

అని పలికినది.

ద్వారకీశుని శిష్య మధురసదాక మునగినను విచార్య
మనుజులు, దానమేమిదని పరిణాకశివునకు బాలభక్తి
దని ప్రశ్నించుచు వచనాన్ని మనుమంతయు రుచింపక, నిజాతి
సూలమై కర్మరంధ్రమున దాకిన, దీనినుండి దాద్యము గోసిన
యనలందునలే ముడిపడుచు గోవర్తలోచనమునై పటపట
బుద్ధిగొలుకుచు గురు, శిష్యులతో, "ఈబాలుని సీతివిద్యా
పారిగింపిన కేసవమనిచెప్పి, వానికర్షణముకాని విరోధశాస్త్ర
ము లేకగింది న్యాయుద్గోపమున కేయశుచిరా? తిన్నయింటి
వాసములు లేకనెట్లు నాడుచుంటిరా? గురువులని నమ్మి
నందులకు దీనిని చేరిన నాడున, గురువులు "దైత్యం
దా! మీప్రేమకు బానిసలమైన మేము మీపుత్రునకు
విరోధకధినియై వెలిగింతుమా? ఇదియంతయు భవత్కుమా
రుని నైజమనీషయేకాని యెరు లేతగించినది కాదు. ఒకవేళ
నెఱిగించినను వినువాడు కావలసింది.

అంత దనుజాధినాథుడు, శత్రుమర్షికి ప్రతాపుం
డగు తన సన్నిధానమున నెరిటివై చిత్తము లుద్భవించుచు
న్నవని సెవ్తయుంజొచ్చి చిరించి, భయంకర కోపవిఘ్నార్ణ
మానలోచనమునై పల్లదునతో, "ఒక! తులువా! ఇదేటి

నీతిరా! గురువు లెఱింగింపని యీబుద్ధులు నీ కెవ్వరుబోధించి
రో పేర్కొనును"నఁ దిండికఁ బ్రశస్తిమండపము,

ఉ. అచ్చవుఁ జేకటింబడి గృహప్రతులై విషయప్రవిష్టులై
చెచ్చుచుఁ బుట్టుచుకా మరలఁ • బర్హితచర్యులై ననాశీః
కెచ్చెరఁబుట్టిన వరులు • నెప్పనైన నిశిన్నునైన నే
మిచ్చిననైన గానలకు • నగినైన పారివ్రజోధమూర్త. "

యని ప్రశస్తిమండపమునఁ గను.

అంత రిక్క నులనేమి కుమారుని భక్తిఁగించి నీ డిల్లవ
నులనేకఁ గోధోద్ధృతిమాచెప్పడై వేడిమాపుల ముట్టులు
మంటికగి ము నమామృతలనో, కోడిమై పినతి క్రి యనువులఁ
జూపిన యీచెఱియగు పారిపైఁ గ్రోధింబుఁ బూచె, వానికే
బుట్టినయ భక్తిఁజే నానో వైరమువట్టిం యిట్టి బుద్ధివో
హి నుట్టిచఁగింటికే? ఈసులదోహించి యీకేశవక్షుపాతిఁ
జూపించి, నావంశమునకుఁ గిలిగిము రాకుండఁ గాపాడుకొని
ఁబుట్టినందు రక్షింప నవద్దుఁడు గాన వీనిని మీ యిచ్చనెచ్చిం
గింప వధించి రిండిని భగవంతుల కేర్పాటుచేసు.

కలకటా! కాలనహమ! పసిబాలుని, విష్ణుభక్తివ్రజా
నానసి, సుకుమారుని, సుమారుని, సుందరాకారుని, సుప్ర
సాద పవిత్రచారితుని, సంతముండంపఁ గన్నతి క్రియ
నానసి!

కాగ్గళోదంబదంత నాంజనములేక

తామరనగర్భవకునైన నా దానవేంద్ర."'

అని పలికెను.

జ్వరవీడితున శిట్టి మధురవదార్థ మొనఁగినను విషతుల్య మగునటులు, దానవేంద్రుఁడగు హిరణ్యకశిపువకు బాలభక్తుఁ డగు ప్రహ్లాదుని వచనామృత మిసుమంతయు రుచింపక, నికాత శూలమై కర్ణరంధ్రములఁ దాఁకిన, దితినుతుఁ దాజ్యమునోసిన యనలంబునోలె మండిపడుచుఁ గోపరక్తలోచనుడై పటపటఁ బండ్లుకొఱుకుచు గురుపుత్రులతో, "ఈబాలుని నీతివిద్యా పారంగతునిఁ జేసికనువించెప్పి, వానికర్హముకాని విరోధిశాస్త్రము లెఱింగింది స్వామిద్రోహముఁ జేయనెంచిరా? తిన్న యింటి వానములు లెక్కవెట్టఁ జూచుచుంటిరా? గురువులని నమ్మి నందులకుఁ దగినట్లు చేసిక"ని నాడువ, గురువులు "దైత్యేంద్రా! మీకృష్ణకుం బాతులమైన ముము మీపుత్రునకు విరోధికథనంబు లెఱింగింతుమా? ఇదియంతయు భవత్కుమారుని నై జయవీషయేకాని యొరు లెఱింగించినది కాదు. ఒకవేళ నెఱింగించినను వినువాఁడు కాఁడ"నిరి.

అంత దమజాధినాథుడు, శత్రుదుర్నిరీక్ష ప్రకృతాపుం డగు తన నన్ని భానమున. నెంతటివై దిక్ష్మము బుద్ధువించుచు న్నువని పెద్దయుంబొద్దు చిరించి, భయంకర కోపవిఘ్నార్హ మూనలోచనుడై ప్రహ్లాదునితో, "ఒరీ! తులువా! ఇదేటి

నీతిరా! గురువు లెరింగింపని యాయుధులు నీ కవ్వరుతోడించి
రో పేర్కొనును"నఁ దండీకిఁ బ్రహేళికఁడు,

“ఉ. అచ్చవుఁ తేకటింబడి గృహవ్రతులై విషయప్రవిష్టులై
చచ్చుమఁ బుట్టుచుగా మరలఁ • జర్జితచర్యులై నవారికిం
తెచ్చెరఁబుట్టునే వరులు • సెప్పిననైన నిశేచ్ఛనైన నే
మిచ్చిననైనఁ గానలకు • నేగిననైన పారివ్రోధముల్. ”
యని ప్రత్యుత్తర మొసంగెను.

అంత రక్కసులతోఁడు కుమారుని ధిక్కరించి తొడలపై
నుంచుకొని గోధాద్దీపితమాసనుండై వేడిచూపుల మంటలు
మింటికెగడు నమాత్యులతో, కోడిమై పినరండీ యనువులఁ
బాసిన యాచెనటియగు హరిపైఁ గోధంబుఁ బూనక, పానికి
బంబుక్రియ భక్తుడై నాతో వైరమువట్టిన యిట్టి జపకదో
హి నెందైనఁగంటిరే? ఈకులదోహిని యీశేవపక్షపాతిఁ
జూపించి, నావంశమునకుఁ గళంకము రాకుండఁ గాపాడుకొని
యిది. ఏడు రక్షింప నవర్తుఁడు గాన వీనిని మీ యిచ్చనచ్చిన
భంగి వధించి రండిని భటుల క్షాళించెను.

కటకటా! కాలమహిమ! పసిబాలుని, విష్ణుభక్తిప్రభా
వహితుని, మగుగాకరుని, మకుమారుని, నుండరాకారుని, సంస్క
లోక వనిత్రీచారిణిని, నంత ముందింపఁ గన్నులంద్రియే
సామాసిం చెనే!

కవివృద్ధులకు ఘోరకృత్యములొనర్చుటన్న మహా
 నందముగాఁజూతును ! వెంటనే వెడఁగురక్కనులు ఘోరముగ
 వజ్రములతోఁబాటుచు, గుద్దుచు, కుంభారలచేఁ బడవేయుచు
 బాంకురంధ్రముల దిగఁబట్టుచు, గడలతో మొత్తుచుఁ గర
 బాంకులచేఁ హింసింపుచు, మదకరింద్రములచే మట్టించుచు,
 మహాకాకోదరశ్రీములచేఁ గఱపించుచు, దావానలములోనికి
 విసరుచు, మహాకర్ణవమునఁ బడఁద్రోయుచు, విషముఁ బ్రానిం
 చుచు, గండకలలఁ జుచ్చించుచుఁ, బర్వతకీఠరములనుండి
 దోర్లించుచు, గాఢకరవశంపరలచేఁ హింసించుచు, నెండలందును
 వానలందును నిలువఁజెట్టుచు, మర్దనఁ బ్రాశుచు, నాహార
 పానీయముల నాటంకపఱచుచు, బహువిధదిశ్రవణోపాయము
 లఁ గావించిరి.

అతః ! వారిని కర్మకవృద్ధులములుగాఁజూచు నా హరి
 పాపపయోధుడొకఁడయ్యెనాలోలుని, బాలుని, గొట్టుటకు
 వారికరణులు తాచునా ! అక్కటా ! వేలలోకపూజ్యుఁడని
 యుగాహించక, వద్దలఁచితియని తలఁపక బాలుఁడనియైననెంచక,
 భయముగఁబడితివెట్లుఁ బ్రకటించునా ! గొట్టుటయందుపయోగించిన
 వారెంత యవివేకులు ! ఎంతకూర్మీకులు ! ఎంతపాతకులు !

కాని, రాజకావలములు గవివశిష్టయను నిశ్చలపారిధ
 దిక్షావధుల బాధించునే ! నా రెంతబాధించుచున్నను బాలుఁ
 డేమాత్రమును బలించఁజాలెను ! మత్కుఁగఁజూచు వలెదినట్లు

నరిపివను ప్రహ్లాదునికేరీరము నలగలేదు. శోనితమైనఁ జిమ్మ
లేదు. శల్యములు చూర్ణముకాలేదు. దీనభావమైనఁ జాడ
చూడలేదు. వెఱచి యెఱచు దిక్కులకుం బాటలేదు. అత్మ
బంధులఁ జేరలేదు. తండ్రిని దూఱలేదు. కన్నతల్లిని నఁ దిలువ
లేదు. కన్నులనీరు జేలేదు. భవ్యముతోపల మొనెడు తాళక
మూర్తి కరణఁ బ్రకాశించుచు మివిక్పలభక్తిని శ్రీహరిమూర్త
ము మాటిమాటి కోపముగకాయ ! యోషమిటభంజన ! యో
జగదీశ ! యోమహావన్నకరణ్య ! యోనిభలహవన ! యని
నుతించుచు వాసుదేవస్మరణ ప్రభావమున వెలుగొందుచుండఁ
గాని, లేకమైన శ్రేణమునొండడు. అహ ! అజగ మభక్తుని,
యాచాల భక్తాగ్రేసరుని, యయ్యనభుని భక్తప్రభావ మంత
విచిత్రము ! ఎంత సుతిపాత్రము !

కానోపరిందిన మారణోపాయములన్నియు వ్యర్థము
లగుటచే మమరనాయకుడు భయాత్మక విషాదనాగరముల
మునిగి,

..ఉ. ముందిరివాళ్ళులకగదలఁపెట్టితి కై లతలుంబులందొడ్రా
చ్చిందిరిశక్తరాజఁ బాడిఁబిందిరి నూదనిభంజ్రమక్తి తా
ప్పిందిరి ధక్కడిందిరి కేపిందిరి ఘోరదవాగ్ను లందుడ్రా
యిందిరిఁ బెక్కుచాట్లనలఁయిందిరిఁ జావఁడిజ్జేమిదిత్రమా.

చ. ఎఱుగఁడు నీవనాపదము : లెవ్వఁడ భర్తయిలేయ కాధలం
వరలఁడునై జలేతమునఁ : వభ్యయూచ్యములేదుమక్తిరిక

కఠినహృదయులకు ఘోరకృత్యములొనర్చుటన్న మహా
సందముగాఁజూతును ! పెంటనే పెడఁగురక్కనులు ఘోరము
వడుకులాలంకారుని గ్రుద్దుచు, శూలధారలచేఁ బడవేయుచు
వాయురంధ్రముల చిగ్గఁజెట్టుచు, గదలతో మొత్తుచు, గర
వాలములచేఁ హింసింపుచు, మడకరీంద్రములచే మట్టించుచు,
మహాకాళోదరశ్రేణులచేఁ గఱపించుచు, దావానలములోనికి
విసరుచు, మహార్ణవమునఁ బడఁద్రోయుచు, విషముఁ ద్రావిం
చుచు, గండకలలఁ జువ్వించుచు, బర్వతశిఖరములనుండి
ద్రోల్లించుచు, గాఢకేరపరంపరిలచేఁ హింసింపుచు, నెండలందును
వానలందును నిలువఁజెట్టుచు, మిల్చినిఁ జూతుచు, నాహార
చాసీయముల నాటంకపఱచుచు, బహువిధచిత్రవిధోపాయము
లఁ గావించిరి.

అహా ! వారివి కర్మకహృదయములుగాకున్న నాహరి
పాదపయోధుహదింశక్రియాలోలుని, బాలుని, గొట్టటకు
వారికరంబు తాచునా ! అక్కటా ! పశులలోకపూజ్యుడని
యూహించక, పద్మగునిధియని తలఁపక గాఢుడనియైనెంచక,
ధిమముగంటిమిన్నెల్ల బ్రహ్మాధునిఁ గొట్టటయందుపయోగించిన
వారెంత యువిదేవులు ! ఎంతక్షూరులు ! ఎంతపాతకులు !

తాని, రాజకౌపకములు గతిపశిక్షలును నిశ్చలపారిభక్తి
దీక్షాపరుల బాధించునే ! వారెంతబాధించుచున్నను బాలుఁ
డేమార్తమును బలించఁజాయెను ! మత్కుఁగంబును నలికినట్లు

నలిపినను ప్రహేళికనికరము నలుగ లేదు. శోణితమైనఁ జమ్మ
లేదు. శల్యములు చూర్ణముకాలేదు. దీపభావమైనఁ బాద
చూపలేదు. వెఱచి యతఁడు దిక్కులకుం బాటలేదు. అత్తి
బంధులఁ జీరలేదు. తండ్రిని దూఱలేదు. కన్నతల్లిని నఁ విలువ
లేదు. కన్నులనీరు దేలేదు. భస్మములోపల మెఱసెదడు తాళక
మూర్తి కరణఁ బ్రకాశించుచు మనిశ్చలభక్తిని శ్రీహరినిమూర్త
ము మాటిమాటి కోపన్నగళాయి ! యోచనుజలభంజన ! యో
జగదీశ ! యోమహాపన్నకరణ్య ! యోనిఖలపావన ! యని
సుతించుచు వాసుదేవస్మరణ ప్రభావమున వెలుగొందుచుండఁ
గాని, రేశమైన కేశమునొందఁడు. అహ ! అజగతేభక్తుని,
యాబాల భక్తాగ్రేసరుని, యయ్యనఘుని భక్తప్రభావ మంత
విచిత్రము ! ఎంత సుతిపాత్రము !

తానొనరించిన మారణోపాయములన్నియు వ్యర్థము
లగుటచే నమరనాయకుఁడు భయాద్భుత విహదసాగరంబుల
మునింగి,

..ఉ. ముంచిరివాడులకగదలఁపెట్టితి శైలతటంబులందుఁద్రో
బ్బించిరిశత్రురాజఁ బొడిపింధితి మీదనిభేంద్రపంక్తి తో
ప్పించితి ధిక్కరించితి శంపించితి ఘోరదవాగ్నులందుఁద్రో
యించితిఁ బెక్కుపాటనలఁయించితిఁ జావఁడిదేమిదిత్రమా.
చ. ఎఱుంగఁడు జీవనోపధము • లెవ్వరు భర్తలులేదు కాధలం
దరలఁచునై జతేజమునఁ • దభ్యయుజాద్యములేదుమిక్కిలిన్

మెఱయుచునున్న నాఁ డొకనిఁ మేషము దైవ్యమునొనఁ

డింక నే

తెఱఁగున దుగ్గింతువేసరితి • దివ్యము వీనివృథావ మెట్టిదో.

అక్కటా ! వీఁడనవ్యసామాన్యవృథావసంపన్నుఁడగుట సాధునిరోధము నన్నే బాధించుననుట కావంతయు సందియము లేదు. ఏమిచేయుదున'ని విషణ్ణచిహ్నముఁజై తలపోయు రజసి చరేంద్రునితోఁ జండామార్కులు విచారంపవలదనియు వానికి గృహస్థాశ్రమము లుపదేశించి యెట్లయిన సత్ప్రశంబులోనికి గొని వస్తుమనియుఁ బలికి, బ్రహ్మాదునిఁ గొంపోయి త్రివర్ణముల బోధింపఁ బ్రార్థించిరి.

గురువు లిట్లలేచియెడిమినఁ బ్రహ్మాదుఁడు తోడి బాల కులతో, „మిత్రులారా! కర్మబంధములనుగుఱించి నిరంతరము మన గురువు లక్షపనిగ నుపదేశించు విద్యనలవ, మన కావ త యుఁ బ్రయోజనములేదు. అస్థిరములగు ద్వారపుత్రాదుల యందును, ధనకనకవస్తువాహనతీయందును మోహంబును జనింపఁజేయు బోధనముల' నెన్నఁడును మన మాలింపరాదు. మానవజన్మము లభించు యిది మిగుల కష్టభము. మఱియును దు బురుషుఁడై జననమొందుట కష్టము. మోసపుఁడు శతవర్షపరి మిలింతైన జీవితకాలముందర్థము, సిద్ధాదివ్యవహారములలోను, మిగిలినదానితో వింశతిహోయసంఖ్యలు బాల్యరహాపవిత్రాయ ములం దాటవలలందును కామవికారములందును, దీక్షింప

ముప్పదియట్లుంబులు, గామ కోర్కె భోగ మోహ మడ మత్సరం
బులను పాశంబులం గట్టువడి, కళత్రమని శిశువులని భాగ్యమని
భోగ్యమని యిల్లని వాకిలియని ముక్తి మార్గమును గానక, స్వ
యంకృతకర్మబద్ధుడై యంధకారమహాసాగరమునంబడి ము
నుగునేకాని, యొకనాడును నిశ్చలభక్తిని భగవంతుని స్మరిం
పడు. పిన్నతనముననే భక్తిజ్ఞానము లలవడవలయును. కమల
నాథుని భజనంబువలన మోక్షము కంఠలామలకమునుండి !
కర్మానునారంబుగ సంభవించు కావడికుండలకరణి సమానము
లగు సుఖదుఃఖములను పాటించక, బుద్ధిసాగరులు ముక్తి మార్గ
మునే వెడలుచుందురు. బుద్ధుడంబులభంగి నీకాయ మనిత్య
మగుటచే దరిదుక్రేదుమొదలు ఫలవంశునివలకు నెల్లరును మృ
త్యువువారిఁ బడవలసివారలే ! ప్రాణము పోయినపిదపఁ గూడ
వచ్చిన వెవ్వియు లేవుగాని, మనమాచరించిన మంచిచెడ్డలే
స్థిములై నిలచును. కాబట్టి మైహికవాంఛలను వీడి పారి
స్మరణముఁ జేయుటయే ముక్తిసాధనము. నిర్మలమైనభక్తి
యొక్కటియే భగవంతుని మెప్పించునుగాని, యైశ్వర్యము
సౌందర్యము పరాక్రమముమున్నగునవెవ్వియును మెప్పించలేవు.
ఎట్టి యవస్థలైనను దేహమునకేగాని నిత్యమైనదియును నిర్మల
మైనదియును నగు యాత్మకుమాత్రము లేవు. అజ్ఞానమువకుఁ
బుట్టినిల్లయి మోహమునకు మూలమైయొప్పు తుచ్ఛవంశార
నాగరంబును ద్యవించినవాడే యాత్మజ్ఞాని," యని బోధించి

తానొక్కడే హరిభక్తుడగుటకాక, వారిసందట నారాయణ చరణారవింద సేవాపరాయణులఁ గావింపఁదొడఁగెను.

అబ్బాలకుని నిరుపమానవిజ్ఞానమునకుఁ 'దోడిబాలు' రబ్బరపడి, 'మొగుడాకరా! మనమెల్లరము భార్గవకుమారుల యొద్దనే కామ్రములన్నియు నభ్యసించితిమి. మనకు వేటొక గురువులేడు. నీవును గురుకులవాసము తప్ప నన్యమెరుంగవు. చండకాసనుడగు నీజనకునియనుజ్ఞ లేక త్రినేత్రుడైననుజార నకత్యంతైత నీరాజబాధముఁ బ్రవేశించి, యేమహోదారచారి త్రుఁడు నీనన్నుద్ధి బోధించె'న ప్రిహ్లాదుఁడు, తన పూర్వ వృత్తాంతమును సారముగ వివరించి నారదమంత్రోపదేశ క్రమమును వికడపఱచెను. నాటినుండియు నబ్బాలురు గురూప దిష్టకామ్రములను విడనాడి గురువచనములఁ దిరస్కరింప మొదలిడిరి.

ప్రిహ్లాదుఁడు రక్షోబాలుర చిత్తములెల్ల మోక్షాయత్త ములం శేపినాడనియు, వారలు తమ బోధనముల నొల్లక విష్ణుగాథలనే స్మరించుచుండిగనియుఁ దమ్ము కుమనాగురువులని నింజించుచున్నాడనియుఁ బ్రిహ్లాదునిఁ జదివించుట దుస్సాధ్య మనియుఁ కుక్రిందకులు కక్రిందెటో సభక్తకముగ విష్ణు నిందిరి.

అంతట నాముకాంతకారాతి చండకాడితభుజంగము క్రియ ముద్రివడుచు, భీషణరోషకపాయితనేత్రుడై నిజపువ్వి

మూరణోహ్యోగమున కుద్వేగించుచు గుమారునితో .. ఓరీ
 కలదోహా ! ఇంచాదివేల్పులే మదీయాళ్ళోల్లంఘనముఁ జేయ
 నోచుచుండే ని న్నెవ్వరు రక్షింతురురా ? నేను రోహవేశమున
 నున్న ముల్లోకము లల్లకల్లోలములగును. నాయనుజ్ఞలేకున్న
 మింటనాదిత్యుఁడు ప్రకాశింప వెఱచును. వాయువునీవ భయ
 పడును. అనలము మండుటకు బంకును. శమమందు ప్రాణులఁ
 బంపనోడును. వీరలే యాల్లండ్ల నిక లాఁతివారిమాట వేఱ
 నుచువనేల ? విష్ణువును జగన్నాథుఁడంటివి. నాకంటె రోకా
 డీశుఁ డెవఁడురా ? మాటిమాటికి నైకుంకుని బ్రశంసించుచుఁ
 గంతశోషముఁ జెందినేల ? నైకుసుండు వీరవ్రాసెఁడని శంకర
 వీరుల హింసించునాఁడు కదవరంగమున కేలరాలేదు ? జీవితము
 పై నాశకలదేని చిత్తమున శ్రీహరిలఁపుఁ గలనైన నిలువకు
 ము. పకలదిక్కులను నేనె గలిదిలి నిక నీకు దిక్కువ్వరు ?
 మహాబలులనందఱను జయించిన బలవంతుఁడ నేనుండ నీవెవ్వరి
 బలమున నీ యిచ్చకి వచ్చినకరణిఁ జరిపుచుంటివ" నను.

అందులకుఁ బ్రశ్నోత్తరము మెల్లన విసయంబున, .. లేండ్రీ
 ఇందులకు సందియమేల ? బలవంతులకును బలహినులకును
 నీకును నాకును బ్రహ్మమలకును ప్రాణులకును నెవ్వఁడు బల
 మో యావిధుఁడే నాకును బలము. పకలదిక్కులకును మూల
 మగు శ్రీవిహవిష్ణువే నాకును దిక్కు. జనులలో నీకెదురు
 చెప్పవా రెవ్వరును లేరని గర్వించుట పెట్టితనము. నిన్నెల్ల

ప్రకృతి నాశ్రయించుకొనియున్నవారలు, నీయవరాధములను నీ సన్నిధినిఁ జెప్పవలెనని నంతమాత్రమున నీవు ఘనుఁడవని తలఁపరాదు. ముఖస్తుతుల కుచ్చిత సత్యాసత్యముల మది నెఱిగి ధర్మాధర్మముల గ్రహించి వర్తింపుము. లోకములన్నిటిని జయించిన నీవు, దృఢపాశముల నిన్ను బద్ధునిఁజేయు నీలోపలి యరివద్ద్యర్థమును నిర్ణయలేకుంటివి. ఇకనైన నిష్కామవృత్తిని శ్రీహరిని భజింపుము"ని ఎలికిన పుత్రునివలుకులు జనకునికిఁ గోధమును హెచ్చించినవి. పరమభాగవతాగ్రీనరుఁడగు ప్రహ్లాదుని గాంచి నిశాచరవిభుఁడు "ఓరీ డింభకా! అవి వేకుఁడివై మూఁచిత్తమున నాతోఁ బ్రతిభావలాదుచుంటివి. విష్ణువు విష్ణువని నీవు వాయుదర వాఁగువాఁ డెచ్చటనుండెనురా? లోకములెల్లను గలయెడదకినను గానకాఁడే?" యన పాఠింకఁడుఁడు లేకమైన శంకింపక, హర్షపులకాంకుర సంకలిత విగ్రహముడై

.. తు. కలఁడంభోదిగలం దుగాలిఁ గలఁచా

కాశంబునం గుంభినిం

గలఁడన్నిదా దితలం బగల్గ నిశలం

ఖద్యోత చంద్రాత్మలం

గలఁ హంకారమునం దిహ్మూర్తులఁ ద్రిలిం

త్యక్తులం దంతలం

గలఁ దీకుండు గలందు తండ్రి వెదకం

గానేల యాయాయెడక.

క. ఇందుఁగలఁ దీకులేదని

నందేహమువలదు చకిరి సర్వోపగతుం

డెండెందు వెదకిచూచిన

నందంజే శలందు దానవాగ్గిరివింటు.

యనివలుక, భగవంతుడు సర్వవ్యాపియను దృఢనిశ్చయమున నున్న హరిభక్తునివలుకులు నిక్కమని ప్రకటించుటకోయన, శ్రీవల్లభుడు నృసింహకృతుని యచ్చటి స్థావరజంగమ వస్తు జాలములం దుద్దండశ్రీభావంబుతో నిమిదియుండెను.

హిరణ్యకశిపుడు సింహానవమునుండి దిగి యొలునుండి కరవాల మూడఁబెరికి జడిపించుచు „ఓరీ! సర్వవ్యాపకుడైన విష్ణువు నీస్తంభమునఁ జూపఁగలవా!” యనఁ బ్రశ్నోద్ధుడు „పిపిలికాదిబ్రహ్మవర్ణంలము నిండియుండు భగవంతుఁ డీ స్తంభమునందుమాత్రీ మేల యుండఁడ”ని బదులుచెప్పినఁ లులి రాక్షసేశ్వరుడు తోఁకఁదొక్కిన త్రాచువోలె నుండి పుచ్చు సభాసుంటవస్తంభమును మహాసంరంభమున దసహస్తముల వేసెను. అంత నాస్తంభమునుండి, ప్రశయకాలరుద్రా కృతి నెసింహకృతిదోల్చి దుష్టశిక్షణ శిష్టరక్షణపరాయణుడై శ్రీమహావిష్ణు జావిర్భవించెను.

కడుచిత్రముగ నుద్భవించిన యాంరికేసరిగాంచి యా
 రిడు రిన్ను వధింప నవతరించిన మహావిష్ణువే కాని మఱియొ
 కడు కాదని హిరణ్యకశిపుడు దృఢనిశ్చయఁదామెను.
 అయినను వతనిఁ ద్రుటిలోఁద్రుంచెదనని యయ్యసదృశమూర్తి
 యగు సరసింహమూర్తినిఁ జేరఁబోయెను. అంత సమృహ
 విష్ణువు హిరణ్యకశిపునిఁ దనఁజూచుభాగమునఁజేర్చి, వఖాగ్రం
 బులనురంబును వ్రేచ్చి రుధిరమును నేరాలుచు, నాంత్రము
 లఁ గడఁచుకలుకా ధరించి విప్రంభింపఁ దొడంగెను.

పద్మసంభవుడు విస్తాదించిన పరములకు భంగముఁ
 గలుగింక, నరుఁడును మృగమునుగాని సరిసింహకృతిని రాత్రి
 యుం బగలునుగాని సంధ్యానమయమున సంతరంగమును బహి
 రంగమునుగాని పథాద్వారమున, దిన్నును మన్నునుగాని
 యూరుమధ్యమునఁ జేరినాసహితంబులును చేతనారహితంబు
 లునుగాని నఖంబుల, రక్షోవల్లభుని లక్ష్మీవల్లభుఁడు వధించెను.
 అయుధంబు లెత్తుకొని, రిత్తరంబున రణంబునకు సిద్ధమైన
 పెక్కిరిక్కనులఁ, జక్రాయుధాది సాధనంబుల సంతమొందించె
 ను. అప్పు డమరులు కుసుమవృష్టిఁ గురియించిరి. గంధర్వులు
 గానముఁ జేసిరి. అప్పరసలు నృత్యమునల్పిరి. జేవతావిమాన
 ములతో గగనమెల్ల నిండియుండెను. భేరివృదంగాదివాద్యరవ
 మెల్ల దిక్కుల నెల్లుకొనియె.

సరికొత్తవ పరమోత్సాహులై దేవగణంబులెల్లఁ జను

దెంచెను. బ్రహ్మాదిదేవతలు సరసింహమూర్తిని వేర్వేరు స్తుతించిరి. ఆభీకరమూర్తిని శాంతిపలుప నెవరిని శక్యము కాకుండెను. తుదకు శ్రీవతికి నలవిగాటంటచే వారిజసంభవుని పంపునఁ బ్రశ్నోత్తరము యందులకు సిద్ధమాయెను. ప్రశ్నోత్తరము ముసుఖితకరకములుండై ననుష్కరించుచు, “దేవా! అమరులు సిద్ధులు సంయమింతులు బ్రహ్మాదులు నీవృథావమును వర్ణింపఁజాలరు. అట్టియెక నను రక్షోవంశసంభవుడను, బాలుడను, మూర్ఖుడను నిన్నెట్లు స్తుతింపనేర్తును? తపము వంశము సౌందర్యనూదిగాఁగల వెవ్వియును భక్తి కీడుగావు కదా! సునిశ్చలభక్తి యొక్కఁడయేతప్ప శౌర్య ధైర్య బల పరాక్రమము లేవ్వియు నిన్ను మెప్పింపఁజాలవు. దానిధర్మది నన్యధాసంపన్నుడయ్యెను, గర్వముగల ఛాత్రీసురోత్తముని కంటె నిర్మలభక్తితో నిన్నుఁగొల్చు శ్వవచుఁడు మేలు. పరమ కరుణాస్వరూపుడవగు నీ కెల్లరును సములు. త్రికరణకుద్ధిగా నిన్ను భజించువాఁ డెట్టివాఁడైనను ముక్తి నొందక మానఁడు. భక్తుడన్న నీకుఁ బరమప్రీతిగదా! నీకు హానిసల్పివ నోర్తువు గాని నీభక్తుని హింసించిన శాంతివహింపవు. సర్వదా నిన్ను భజించు బ్రహ్మాదిదేవతలు భవదీమ భయంకరస్వరూపముఁ గాంచి భీల్లుచున్నారు. లోకభయంకరంబగు నీసరసింహాకృతినిఁ గాంచి నే వెఱవనుగాని, పూర్ణకూరమర్వార తుర్భరమనార మహంబుధికిమాత్రము భయంబందెదను. లోకములను బా

ధించి మూరిండ్రిని, సర్వజనానందమగుటలు సహించుటల
 జేసి నీవనతరించినవని తీతను. ఇంక నలుకవిడచి శాంతిసహిం
 పుము. తల్లివై నను, తండ్రివై నను, గురుడవై నను, సఖుడ
 వై నను నాకన్నయును నీవే. మహాత్ముడవై న నీ లీలావతార
 కథావిశేషంబులఁ బఠించుచు, నీచరణదాసులగు భక్తులఁ జేరి
 యుండును. సర్వకర్తృత్వము, సర్వక్షుడవును, సర్వరక్షకుఁడ
 వును నగు నీ సుపూర్ణ ప్రేమతప్త మజ్జియుండు వాంఛింపను.
 భువ్యక్షణ శిష్టరక్షణంబులు నీ కవశ్యకర్తవ్యంబులగుటండేసి,
 యుధర్మము ప్రబలునమయమున నీవనతరించి లోకములఁ
 గాపాడుదువుగా! నిరంతరంబు నీకు నమస్కరింపఁజేసి నీ
 భద్రత్రినామమును స్మరింపఁజేసి నీచరణకమలసేవ నొనరింపఁజేసి
 నీకథావళి వీసులార వివఁజేసి యెంతవాఁడై నను భవబాధా
 విముక్తిఁ జెందలేడు. కాఁబట్టి నన్ను భవదీయచరణదాసునిం
 జేయును"ని నలుదిధంబులఁ బ్రార్థించుచున్న ప్రహ్లాదుని,
 భక్తజనకాంధ్రుఁడగు నారాయణుండు కరుణాయత్ర చిత్తుడై,
 ఘోరకష్టశస్త్రంబగు తపహస్తమున మస్తకమంటి శాంతమునఁ,
 బలియపవిక్రొడవగు నీకెల్లప్పుడును మంగళమగుఁగాక! నీ
 మనోరథములెల్ల విచ్చెడిను. నీచణుమాత్రమునుజింతింపకుము.
 నాదర్శనమువలించి పాఠికోటికి పునర్జన్మములేదు. లోకమున
 భక్తులు నన్నుర్చించి యభీష్టితముల ననుగ్రహింపుమని ప్రార్థి
 యిడుచు. వీవును వలయునీష్టితముల నడుగుము"నెను.

ప్రహ్లాదుడు „దేవా ! దేవరసంపూర్ణామగ్నిహమునకు నేను బాత్తుకొడనైతిని. నాయెడఁ గృవకలదేని నాయందు నకలకామంబులు నగాఁగియుండునటు లనుగ్రహింపుము. తల్కారణమున దివ్యమగు సీమాపమును దర్శించెదన”ని విషయమునఁ బలికెను. అందులకు భగవానుడు „కుమారా! నీ ఘనమజ్ఞానము లోకమంస్తపనీయము. నీశరీరమును బరిత్యజించి క్రితాయుఁడనై నన్నుఁ జేరెదవు. మద్భక్తులు కామకోపాదివివర్జితులై సదా భజించుకతంబున వారినెల్లర నే నుద్ధరింతును. వారివలన దుర్జనులగువాఁడఁ బవిత్రులగుదురు. మీతండ్రి కుత్తర క్రియల నిర్వర్తించి పితృగాంబును దీర్చుకొనుము. నాచే మడియుటవలన నాతనికి ముక్తి మకరమ”ని పలికి, బ్రహ్మాదిదేవతలంగూడి నిజలోకమున కరిగెను.

అనంతరము ప్రహ్లాదుడు సర్వజనపూజ్యుంబుగ రాజ్యమేలి, భగవదాదేశమునఁ దుదకు విష్ణుసాయుజ్యవదవి నభిషేకించెను. ప్రహ్లాదునివంటి బాలభక్తుని, నిరంతర సత్యవ్రతప్రీతినొనరుని, సహజ సంవర్థమాన నిరంతర ధ్యానరతుని, పవిత్రచరితామృతంబుఁ గోరి, సద్గుణగర్భులై, భక్తియుక్తులై ధర్మనిరతులై వర్తింపఁగోరు విద్యార్థిలోక మంతయు ధన్యమైవది. శుభావసరత్రో నెవరైన నిశ్చలభక్తితో విన్నను, బలిందివను నిర్భయలోకంబును జేరుదురు.

ప్రహ్లాదచరిత్ర సంపూర్ణము.

శ్రీరామా.

బాలభక్తులు.

2. భ్రమర.

వ్రజరాజుకు ద్భవించిన స్వామిభవమనువునకు, శతరూపవలన నుత్తానపాదుడును ప్రియవ్రతుడును నను నిరువురు పుత్రులు దయించిరి. ఉత్తానపాదుడు పావనచరిత్రుడు. ఆ య్యనఘుడు సునీతి సురిచియను నిర్వరువనితల నుద్వాహమాడి, భ్రమర, నుత్తముడు నను నిరువురుకుమారులఁ బడసెను. అద్ధరాతరేంద్రుడు ధరామండలంబును నకలజనమనోగ్రంథవంబుగఁ బాలించుచున్నను, కళత్రములయెడమాత్రము నమానభావము వహింపక, రెండవభార్యయగు నుడుచి తోడిదే లోకమని యామెయెడ విగులఁ గూడిమిగలిగి మెలఁగుచుండెను. సునీతియు భ్రమర నావరపాలుని యనురాగమునకుఁ బాతులు కార్తరి.

ఒకనాఁడు త్రొనసామఁడు సురుచిమందిరమున నుత్తమునిఁ
దన యుత్సంగగ్రమునఁ గూరుచుండఁజేసి, యవలాలనము
సేయఁచు సురుచిఁగూర్చి వినోదలీలలఁ జేరికూడుచుండెను.
అంత నచ్చోటికిఁ సునీతితనయుండగు ధ్రువుఁడువచ్చి తండ్రి
యంక మెక్కుట కుత్సాహపూరితమానసుఁడై జనకుని నమీ
పించెను. కాని, తండ్రి కుమారునాదరింపక నుపేక్షవహింపఁ
జెంతెన్ను సురుచి గర్విచి, "ధృవా ! సీసంభ్రమపేతు వే
నెఱుగుదు. జనకుని యూరుభాగమున నుపవసంపఁగోరితివేని
నాగర్భముననే జనియించియుండువు. నవతిగర్భమున నుద్భవించిన
నిర్భాగ్యునకు జనకినియంకముపై నెక్కుభాగ్యమెట్లుంగి
సంభవించును ? బుట్టిమనోరథము గట్టిగనుండనేని భగవంతు
నాశ్రయింపుము. కృపాసింధుఁడగు నభోక్షుఁడగు మరల నిన్ను
వేఱొకజన్మమున నాయుదిరంబునఁ బుట్టించున"ని వయాహో
స్వయై పలికిను.

నిర్భయాత్మయైపలికెన పిసరిల్లివాక్యములు ధృప్తునిచెవు
లకు మొలుకులయ్యెను. అట్లాపలుకులు జనకుఁ జాలించియు
నహించి యూరికుఁడుల ధృప్తునిదిత్తమును మఱింతమృదుసాగ
రమున ముంచివైచెను. అభిమానధనుఁడగు నల్పాలుఁడు
తోఁకఁద్రోక్కినతాగ్రేమవలె రోషకలితుఁడై చేయునదిలేక
పెద్దపెట్టిన రోషనముఁగావించుచుఁ దల్లియును సునీతిదగ్గఱ
కేగెను.

కుమారుని దుఃఖకారణ మింతకుమున్నే దాసీజనముల చే వినియుండుటచే, సుసీరియు విచారించుచుఁ దనయునొడిలో నిడుకొని మోమునివ్రుచుచుఁ బలుకంబుఁ బులుకుచు, “నాయనా! మనము దుఃఖింపఁబనిలేదు. పూర్వజన్మకర్మ మెవ్వరికైన ననుభవింపకలేవ్వదు. నీవుదురదృష్టవంతుఁడవగుటచేఁగదా భర్త చే నికృష్టదాసిగానైనఁ బరిగణింపఁబడని విరభాగ్యురాలనగు నాకున్న నుదయించితివి! నీపినరిల్లినచనంబులు సత్యంబులే యగును. నీ కింకను జనకుని యంకభాగముపై వసియుంపఁ గాంక్షలదేని సురుచి గూఢానుపారము హరిపాదము లాశ్రయింపుము. దాన సకలశుభఁబు లొసఁగూడుటయేకాక నీ మనోభీష్టములు సిద్ధించును. అసంతకభ్యాగగుణప్రపూర్ణుడగు భగవానుఁ డాత్మజనరక్షకుఁడగుటచేసి, యాతని సేవించుటచేత నే వద్దసంభవుఁడు బ్రహ్మవదంబును, మూర్తాతమనువు నిరవధికయాగఫలంబుల ననుభవించి ప్రఖ్యాతయగుటైరి. కావున నీవును భక్తజనమందాకుఁడగు నారమాకాంతుని పాదపంకేరు హంబుల మదినిల్పి సేవింపుము. నీకు శుభంబగుఁగావుతము”ని యాశీర్వదించెను.

ఘృత్రుఁడు జననివాక్యోరత్నములందు గుఱినిల్పి జగన్నాటకమాత్రధారుని ధ్యానంబునకుఁ జనుచుండ, మార్గమధ్యమున లేచి పుంగవుండగు నారదుఁ డెదురాయెను. చతుర్దశభువన పంచారియుఁ ద్రికాలవేదియు నగునమ్ముని, ఘృత్రునివృత్తాంత

మంతయు దివ్యదృష్టి నెఱింగి, „రాజార్యకా! ఎఱుల కీసాహ
సము! నిత్యలక్ష్మీనివాసమై తనకు నావాసమునువదిలి యేకాకి
వై కాంతారములవసించి శ్రీమలనందనేల! పసివాడవగు నీకు
మానావాసమాసములతోఁ బనియేమి! నిష్కాములై సమాధి
నిష్ఠలనుండు విశ్వలచిత్తులైన యోగీంద్రబృందమేని యందగా
రాని ముకుందునే క్రియఁబొందఁగలవు? ఇది నీకెంతయుఁ గష్ట
సాధ్యమునుమా! సుఖదుఃఖములు దైవవశమువఁ గలుగుచుం
డును. సుఖమువకు ముదమందక దుఃఖమువకు ఎగవుఁజెందక
వర్తించువాడే విమలనిజ్ఞాని. కావున, నీవు విచారముజేసి నెను
కకు మరలి గృహమునకుఁ జనుమ”ని పలికిను.

ద్రువుడు స్థిరమరియై, „మునికులలకా! ఉత్తమ
క్షత్రియవంశసంజాతుఁడనగునేను, పితల్లియాదీన దుర్భారా
ఘనశరములచే వేదసనాండుటకంటె, భగవద్భావమునఁ గాం
తారమున వసించి శ్రీమలకోర్చిన మేలుగాదా! బ్రహ్మమా
నసపుత్రుఁడవును మహామహిమాస్వరుఁడవువగు నీకు, నాయు
ద్యమము నెఱవేటు సాధనమెఱిగించుట కర్తవ్యముగాని నా
క్లు పిఠికితనమును నేర్పుట న్యాయమా? భగవద్భక్తి యుల
వచుటకుఁ దిన్న పెద్ద తారతమ్యముతోఁ బనిలేదుకదా! కావు
నఁ బరమేశ్వరునిఁ బ్రసన్నునిగాఁజేసికొనుట కనుచగు నుపాయ
మెఱిగించి సన్నుఁ గృతార్థునిఁ జేయుమ”ని భక్తివిషయములఁ
బలుకఁ దోసనే నారదుఁ డాశ్చర్యహర్షరసములు ముప్పిరిగొనఁ

గరుడార్ద్రహృదయుఁడై, “శుమారా” కీసాహసావార్యవిజ్ఞానాతిశయంబులు మిగులఁ జూద్యములు. లోకనాథుఁడగు భగవంతుఁడే నీయందుఁ గరుణాయుతచిత్తుఁడై నీకీర్త్యులై మోపదేశముఁ గావించెను. కాకున్న నీ వింటెటి దృఢచిత్తుఁడవై యుండవు. నారాయణసావారవిందధ్యాన ముందరసాస్వాదనమునఁ గాని నీమది శాంతిఁబొందదు. నీవు యమునానదీతీరముననున్న మధువనంబున కేగి, యాశైవరినీసావనీరంబుల స్నాతుండవై హరివదధ్యారచిస్తుండ ఎగుము పసిబాండ్ల వగుటఁజేసి నీవు వేదాధ్యయనాదికర్మల కర్తుఁడవుకావు. అయినను గుళాజినంబుల సంపాదించి ధ్యానచరానుభవపు గమ్ము. పురుషోత్తముని దివ్యమంగళవిగ్రహ మొక, పరి చిత్తమున పాత్రైవేని మరల నెఱచియుగ నేరదు. ప్రణవయుక్తంబును ద్వాదశాక్షరకలికంబు నగు వాసుదేవమంత్రమును, సప్తవాసరములు వ్రతించినంతమాత్రమున నీవు ముమ్మాటికిని శేషశయముని సందర్శింపఁగలుగుదువు, నరకబాష్పముని తద్రహస్యములెల్ల నామూలాగ్రముగ నుపజేగించె.

అట్లు ధ్రువుఁడు నాడదోపదేశమున యమునాతలంబున మున్న మధువనంబున కేగెను. ధ్రువుఁడు నగరము విడిచి యుగిసనంగతి యత్తానపాదుఁడు తెలిసికొని యతనికి పరివరి విధంబులఁ బరితపించుచుండెను. ఇట్లుండ నలివనంభవసంభూతుఁ డుత్తానపాదవరేంద్రుని దర్శింపవచ్చి, యీరాజుచే వివిధార్చన

ములంది యుచితాననోపనిష్ఠుండై „రాక్షుదా! నీవదనము కళావిహీనుమై కన్పట్టుచున్న దేల? ఎల్లరకుఁ గుళలమేకదా? యని ప్రశ్నింప నుత్తరపాదుఁడు, దేవా! త్రిలోకసంచారులగు దేవరకుఁ దెలియని యవంత మీ ముష్టగంబులందుఁ గలదా? నా విచారహేతువు నానోటనే వినదలంచి యిట్లడుగుచుంటిరి. పంచాబ్దప్రాయుండగు మత్స్యగుండు నాచే పరిభవింపఁబడి, తిల్లియనుష్ఠవడసి కోరిధమున గృహమువిడిచి వెడలె. మన్మథేశ కిలిమిఁదై, ఊధాపలవీడిఁగుఁదై, హేరాబువులఁ గ్రుమ్మరు నా సద్గుణసాంధ్రుఁడు, సుఖిమారుఁడు, ధృతివ్రతు ధయంకిర వ్యాఘ్ర భల్లాకాది వ్యవస్థగ్రాహిణి బాలిబంక మరలివచ్చు నా? రాక్షసుల కిజవుడీతఁ జూచునా? నాకొమరులజూచి దేవర కెఱుకవడకపోదు. ఒక్కొందుక తేలియఁబలికి నాధర్మమును నిలువవేడుచున్నానని వినయముగఁబలుక, నారిదుఁ డాతని యెక జాలినహించి “నరేంద్రా! నీభాగ్యము సామాన్యము గాదు. నీవుతుండె నిరుపమానసౌఖ్యమున గణ్యతనొందిన మహానుభావుఁడుగాని కేవల పిండ్లకుఁడుగాఁడు. ఆతఁడు సరో రుహాక్షుని చరణ సరోజయగ్మము నాశ్రయింపఁబూని చనియె. కలిపయవానిరంబుల కానుగుణరత్నాకరుం డీటకు క్షేమముగా రాగలఁడు ఇచ్చుకేరి విషాదము నొందికుమిని పలికి నారిద మాని వెడలెను.

నారదుని వాక్యములవలన నుత్తరపాదుఁడు కొంత భక్త్య

ము వహించి మెలగుచుండెను. మునివరేణ్యునాజ్ఞానుసారము ధ్రువుఁడు యమనానదీతీరమున మధువనంబున భగవంతుని ధ్యానింపఁజొడఁగెను. తన యంతరంగమున వసంతునినిల్పి, మూఁదేసిరాసుల కొకసారి కపిత్థబదరీఫలపారణుండగుచు నొక్కమాసంబును, యాతేపీడివముల కొక్కవరి జీర్ణతృణపర్ణాహారంబై రెండవమాసంబును, వవరాత్రులకొకమా అుదక భక్షణమాత్రులై మూడవమాసమును, ద్వాదశేదిసంబుల కొకతోయము వాయుభక్షణముఁజేసి జితశ్వాసుండై నాలవ మాసంబును, పిమ్మట నిరుచ్ఛాసంబుండై చేతనారహితంబగు స్థానావృక్తియ నేకపదంబున నిలిచి యైవనమాసంబును పరమాత్ముని నేవించె.

ధ్రువుఁడు తనహృదయమున విషచాంఫలఁ జొరనీయక కాశ్వరబ్రహ్మంబును నిలిపి హరిరూపమునకంటె వన్యమెఱుంగక శ్రీహరిని ధ్యానించుతఱి, ముల్లోకములు మిగులఁ గంపమొంద పాగెను. అయ్యుర్భకుఁడు ధరణి నొక్కపాదంబుఁ జేర్చినిల్చున్న వేళ, నల్పాలు నంగుచ్చవీడఁజేసి పుడమి దిగఁబడఁజొచ్చెను. పూరినిరోధమున దేవతాసేషము తాళఁజాలక వరాత్పరునిఁ జేరి యేదేవా! మున్నెన్నఁడు నెఱుంగనియాలెని వాయునిరోధము సర్వలోక వేదనాకరంబయ్యె. శరణార్థులముగు మాయార్తి హరించి కావకున్న నింక గతిలేద"ని వేడిరి.

అంత భగవంతుఁ యుక్తానపామనికొమరుఁడు ధ్రువుఁడు

నిరుపమాన మనిశ్చలభక్తియుక్తుడై తన్నారాధించుచున్నాఁ
దనియు, సచిరకాలముననే తా సతవికడకరిగి యాతనియభీష్టము
నెఱవేర్తుననియు, వారిని భయమందవలదనియుఁ జెప్పి, వారిని
వారివారినివాసముల కంపి, తోడనే శంఖచక్రాది దివ్యలక్షణ
లక్షితుండై మధువనముఁ బ్రవేశించెను.

ఇట్లు సాక్షాత్కరించిన పురాణపురుషుని ధృప్తుడు
దండవ్రాజును నొనరించి సంస్తుతించ శారంభించెను. కాని,
బాలుండగుటచే నమృహావిష్టువు నెక్కరణి స్తుతింపవలయునో
తెలియక, వివ్వేటఁబోయి నిలిచి చూచుచుండె. శ్రీవారి యది
గ్రహించి విజ్ఞానమయమగు తనశంఖమున వత్సాలుని కపాలతల
ముఁటెను. తోడనే గంగాఝరీసంకాశంబగు ప్రాత్రోన్మేషంతి
బయలు వెడలి ధ్రువుఁడు, „దేవా! నీకంటఁ బరాత్పరుఁ
డెవ్వఁడు? లోకజ్ఞానముచాలని నాయట్టియర్థకుఁడు లోక
నాధుఁడవగు నిన్నెట్లు వినుతింపనేర్చును? నీవు సర్వభూతాత్ము
డవు. లోకవృత్తిమెల్ల భవదీయేచ్ఛానుగ్రహములచే నడచు
చున్నది.

మ. ఆరవిందోదర తావకీనచరణ • ధ్యానానురాగోల్లస
చ్చరితాకర్ణ సజాతభూరిసుఖమూర్ • స్వాపందకబ్రహ్మమం
దరయః లేవట దండిభృద్భువనిమానాశీర్లురై మూలు నా
సురలోకస్థులఁ జెప్పనేల సుజనః స్తమైక చింతామణి.

చ. పారిభజనీయమార్గనియః తార్మికులై భవదీయరూపమై
 వజ్జలిన భక్తియుక్తులగుః వారలసంగతిః గల్గఃజేయు స
 త్పురుషనుసంగతిః వ్యసన • దుర్భరసాగరమప్రియత్నతన్
 సరసభవత్కిథామృతిరఃసంబున మత్తుఁడనై తరించెడన్.

చ. నితలముఁ దావకీసభజ

    నీ ముపదాన్వ సుగంధలుబులై
 వృరిమదిఁ బొందఁగఁగలుగు
 వారలు తల్పియ మర్త్యదేహము
 స్మరయఁ దదీయదారతన
 యాది సుహృద్బ్రహ్మబంధువర్గమున్
 మఱతురు విశ్వనోముఖర
 మాహృదయేశ ముకిందమాధవా.

సీ. సర్వేశకల్పాంత • సమయంబునందు నీ

    యథలప్రపంచంబు • నాహరించి
 యనయంబు శేషసహాయుండవై శేష
 పర్యంకతలమునఁ • బవ్వలించి

• యోగనిద్రారతిఃసుండి సౌభీసింధు

    జన్మర్థిలోక కంజులొక్క
 కంఠఁ బతుర్ముఖు • నమరిఁ బుట్టింతుచు
 రుదినొప్పు బ్రహ్మవ్యోమాపివై ని

తే. గీ: సీతమెక్కించె నెత్తెంతి • నియమమొప్పు
భవ్యచారిత్ర మకడ • వల్లెనేత్ర
చింతభాకార నిత్య లక్ష్యనిహార
యవ్యమీందగోవింద • హరిముకుంద."

యని యనేకరీతుల వినులించెను.

ఇట్లు సుజ్ఞానియైన భువ్రునిచే వినుకొంటున్న వనమ
శ్వరుడు సుతుష్టాంతిరంగుడై, "వత్సా! నీభక్తియుక్తి కం
తయు నానందమయ్య. నీ సౌజన్య మనన్యసామాన్యము. నీ
మనోరథ ముఖింగిలి. నీవలదిలగిల కరుణాశయముచే దానం
ద్రీనాదించితి. నీబొందెను ప్రసవదము ప్రథమీవనానమండ్రెం
నశ్వరంబుగాక ముఖోద్భవమైనది. ఇటువదియూతువేలేట్లు
భూభాంముఁ దాల్చినవని నీకది పాపియను. నీజనకుఁడు
నీకు రాజ్యాభిషేకిముఁగొనిచి తపోవృత్తిమందుల కరిగ్యమున
కరును. మృగయూఁ సుకింబున భవదనుజుండగు నుత్తముఁడు
ఘోరాలపులం గుఱిన్బు విగతవిప్రుఁడను. పుత్రాన్వేషకాన్ధ
మై కాంతారములఁ ద్రవ్వె నీపినెత్తి సుగుదియు వీరిహార
శిఖలఁ బ్రాణములఁ గొలును. న్యాయధర్మముఁ నెదిరాయని
రాజ్యపాలనముఁ ద్రహికపాఖ్యంబులఁ దనివీరక ననుభవించుచు
నన్ను పూజింపును. అవనానమయమున నీదిర్తిమున నన్నే
స్మరించి శాంతిపదాబుఁ బొందుమ'ని, యభీప్సితంబు లనుగి
హించి సృష్టిపితృలయకారికుండగు భగవంతుఁ డంతిర్ధానమయ్యె.

ధృష్టాదు నిశ్చేష్టఁడై నిలచి, భగవంతుని దర్శించుభాగ్య మొ
వడియు మోక్ష మర్థింపనై తివిగచా యని పరితపించి, పరమేశ్వ
రుఁడు ప్రసాదించింఫల మతిస్వల్పమని తలఁచి నిజపురాభిముఖు
డై బయలుపెడలేను.

ధృష్టునిరాక కర్ణరసాయనంబుగ నుత్తానసాదునకుఁ జెలి
యరాఁగా, నాతఁడు కుమారుఁడు తిరిగివచ్చుట చచ్చినవారలు
లేనివచ్చుటవంటిదని తలంచెను. మరల దేవస్థానంగవ్రుడగు
నారదమునివాక్యములు జ్ఞప్తికిరాఁగా నాశాంకూరములు తల
మోవసాగె. తన నిరుపమానతపోమహిమచే భగవంతుని మె
ప్పించి, మనోభీష్మితములు వెఱవేసినకారణమున ధృష్టాదు
తొరిగి రాఁగలుగుట నిశ్చయమని తలఁచి, యాశుభముచూర్త
మును గొనివచ్చినచాతుక కఠిఁ డతులితదివ్యభూషణాంబర శ్రేణి
బహుమానమునుగి, బాధుడనామాత్యపరివృత్తుడై కుమారున
కెదురు చనియె. అట్లతఁడు కొంతదూర మేగునదికి రమాకళత్ర
పాదారవిందయగళార్చనావరుండగు పుత్రుండు నయనోల్లాస
ముగ సాక్షాత్కరించె. అంత నుత్తానసాదుఁ డవరిమితానంద
మునఁ గుమారునిఁ గాఁగిలిందుకొని, మోము నిమిరి శిరంబు
మూర్ఛిని, యవ్యయానందబాష్పధారల నతని నభిషేక్షుఁడేసి
యాశీర్వాదించెను.

అంతట ధృష్టాదు కనకని పాదారవిందములకు సాష్టాం
గముగ నిలచి, కవచానములును మోసి కని తన కెట్టిదను

గల్గకుండ నల్లారుముద్దుగా పెంచి, తనకై నిరీక్షించుచున్న కన్న
తల్లి మనీషికిని, దొలుతఁ దాను తండ్రియొకమునఁగూర్చుండిఁ
బోయిన యదనునఁ దన్ను నిరాకరించినను పిదపఁ ధనకు కరమ
గురువై జ్ఞానరహస్యవక్షేపము నొనరించిన, పివత్తల్లి సురుచికినిఁ
గూడఁ బ్రేమకులొనరించె. ఘృపుడు తల్లులవలన యాశీర్వా
దములఁ బడసెను. పౌరజనాభియ నబ్జనాథునికృపచే వత్సల
భక్తుడగు ఘృపునివలన, ధరామండలంబెల్లఁ జరకాలము మర
క్షితంబయ్యెడుగావులమువి దీవించిరి.

ఘృపుడు సంతోషాంతరింగుడై, యుగ్మమవమేలంబుగ
గజారూపుడై పరిజనపరివృతుడై, నగరాధిగమమండియ్యె.
తల్లతఁడు వెదలుచు రాజమార్గమున్నిమించుచుంటే,

మ. హరిమృత్యుల్ పురకామిజనులు పా

భాగ్రంబులందుండి పా

స్వర పిష్టార్థఫలాక్షరిపఁసెదూ

ర్యావ్రాత దధ్యంబువుల్

గరవల్లి మణిపేమకంకణర్పుణ

తాగింబు శోభిల్లఁ జ

ల్లిరి యాభాగవతోర్తమూర్తమునిపై

లీలాప్రసేయంబుగఁ.

ఇట్లుతొనపాడుఁడు మిగుల వైభవమునఁ గుఱూరునిఁ
గూడి రాజరూపం బలంకరించె. అర్చితమిండియు నుత్తాశ

పామరడు రాజ్య సత్తముడయ్యెను. నాండముసీదుగ్రీవలన ధున్దివిప్రభావము జెలిసిపవాడిగులచే నుత్తానపామరడు ప్రవకుమారుడనన్యసామాన్యములైన వరవరంవరల నొండె సని మిగుల సంతసించెను. ధున్దివికాంక్షకీక్షకు భగవద్భక్తి మోటుగువెట్టివలెఁజునముడ, నాతిఁడు రాజకార్యము లొస రింప దక్షుడని పొరజరాని యాంవరసనున్నగుటతశయోక్తి కాదు.

ధున్దివి రాజ్యభారమున వియట చు తొలియు సుత్త ముమైనదిని తిలచి, యుత్తానపామర డొక సుధముహూర్తము న నిజపురోహితి నామంతి మ త్రిసర్గ పొరజ, మిత్రిబృందము ను రాంచి ప్రువులి నభిషిక్తుఁడని నె. మఱియు నుత్తానపా మరడు వృద్ధవయస్కుండై, పిరక్కుడై ననంబునకుఁ జనియె.

రాజ్యభారము నెవలంబించి నాటినుండియు ధున్దివి విశ్రాంతిగ గన్న బిడ్డలకీటి బాలిమరు బొరులమన్ననలకుఁ బామరడియ్యె. అధికారి లేందుగ్గిడు శంకుమార్ద్రప్రజాపతి కూఁ తులైన భగ్గిమియను పడఁతినఁ బరిణయమాడి, యామెనలనఁ గల్పవల్సరులను నిద్దరు కొనురులం బడిసి, మరల వాయుపుత్రి యైన యిలయను భార్యయం ముల్కలనామకుండైన కొడుకును నతమనోహరయైన శన్యారత్నంబుఁ గనియె.

ధున్దివిభౌతియును సుత్తముఁడు వివాహముకాకయే మృగ యానినోహము నెనంబునకేగి, హిమవన్నగప్రాంతమున

యక్షునిచే మృత్యుడయ్యె. వాని మాతయగు సుశుచి యీ వార్త విని, దుఃఖసాగరిమున మునింగి యరణ్యవీధులంబడి సంచరించుతే, గిహవదిహనుని కావలయుయ్యె. ఆహా! దైవ మాయ ! కుమారుఁడును తల్లియుఁగూడ దివికేగి ?

ఘృప్రేమ భ్రాతృమరణ సంచిత శోకవ్యాకులమాన సుంద్ర, యుత్తమునిజంపిన శత్రుప్రేమ కాలుని పాలికంపఁ జైత్రంబుమరణుడెక్కి యుగ్రాభిముఖుడై చని, సామవద్దొగి యందు ఘోరగాత్రవిధియును గుహ్యవాసంబునైన యలకా పురాబు పోవగిని, మహోద్రోకియు శంఖము బూరించె. ఆశంఖానిఁడము యక్షకాలిలగుండి మలు వ్రేల కేసి. పరివంధు తెన్నతో వచ్చిరని సమరోత్సాహంబున యక్షుని వివిధాముఖ యునులై ఘ్రువుని ముట్టడించిరి. దుష్టిక్షుప్తతాపఁడగుఘ్రుప్రేమ వారలను నిశితశరవరంపరలచే బాధింపఁజొచ్చును. యక్షులును శరవర్షంబును గురియించిరి. ఘృప్రేమచరి మడిసినమా యని మింట సిద్ధగణంబులు జంతుచుచుండ, ఘృప్రేమ హత మయ్యెనని యక్షులు సంతసంప మొదలిడిరి. అంత సర్పాల భక్తుఁడగుఘృప్రేమ, యక్షప్రేయముల వివిధములైన నారాచ పరివరలచే బాలనరకు వికలాంశులఁ కేసి. సమరరంగము వీరమహోపాకృతింబూని భయంబుఁ గొల్పుచుండె. యక్ష నికాయమున పాలిశేషులు సమంవిముఖులై వెలయుతులైరి. మనుహళన మాయలను గిప్పియున్న ఘృప్రేమ, పాదభ్రష్ఠఁ

గూడి నిశ్చలమై వేళియింక జేయఁబోవునంత, నప్పురముఁ గప్పఁ
కుందుటచే నావొక్కము మాని, కర్తవ్య మాఁగించుచుం
డెను. అంత మహాభయంకరంబగు శబ్దంబొక్కటి భుజివునికి
శ్రవణగోచరంబయ్యె. దక్కసిమహాఁకలు గగనమునుండి మస్తి
ష్కపురీషమూర్తివలంబుల దొర్లములఁ గురియింపఁదొడం
గిరి. ముఱియు మలేళసింహవ్యాఘ్రసముహంబులు కట్టెదుట
సుగ్రీమూర్తులఁ దాల్చియుండెను. ఘుండు మహాగిరింగానీక
మున నరకుద్రంబును, వెనుక భీమమహాహృదంబును నాట
లాచుడున్నట్లు భుజివునకుఁ బ్రదిక్కిరిములయ్యె.

ఇట్టి భయంకరమైన చిత్రములఁ దిలకించుచు, మందులకు
పాదన నుద్దియని తిత్తటవహించిన భుజివునికడకుఁ గొందఱు
మునులు వచ్చి, "భక్తజహర్తహరుండగు భగవంతుఁ డొక్కఁ
డే వీయార్తిఁ బరిమార్చఁగలండ"ని యుగ్గడించి నిశేచ్ఛు జనిరి.
అంత భుజివుఁడు మునితరులహితంబును కరమునఁదాల్చి, కృ
తాచమనంజై లక్ష్మీవల్లభుని పాదకమలముల న్మరించి, పిపుభ
యంకర మహాగ్రీకలితనానాయకాశ్రంబును కాశ్మీకమున
సంధింపచుండ, గుహ్యకమాయాంధికారము దవ్వదవ్వలగు
విరిసి చఁడె.

ఇవ్వధంబున వారు బాగాపరంపరలచే వికలాంగులై
చిత్రీరథుని ముట్టడించిరి. యుక్తపరివృతంబగు భుజివుండును
తీవ్రబాగాతరిచే కత్తునమూహమును హతిమొనర్చుచుండె.

అంత నాతని పితామహులు:డగు న్నవాయంభునమనవు ఋషిగణ
పరివృత్తుడై చనుదెంచి, „వత్సా! ఇదేటికార్యము! భార్య
మరణక్షేత్ర సంజనితరోషంబున నిరవరాధులగు వీరల వధింపుట
ధర్మమే! శిశుప్రాప్తముననే లోకారాధ్యుండగు నారాయణుని
సేవించి సర్వీర్తి నందిన చాలభక్తాగ్రీనరున కిది చెల్లుచే! ఒక
యక్షుడు నీతమ్ముని బరిమార్చెనని చెప్పి నిర్లక్ష్యుని
ముడియించుట భావ్యమే! నీవీశ్రోధానలులు విడిచి యవ్యయం
డగు శ్రీవారిని భజించి స్థిరకీర్తి వార్జింపుము. భార్యహంతరిని
తలచి యక్షుల నిల్లు వధించి కులేరుడ కవకృతినొసరిందిరిగి,
కావున నీవాయుర్ధవిభుని బ్రసన్నునిగఁ జేసికొనుము. విశ్వా
వధములచే ఘనరోగములెల్ల నశించుకరణి రోషహృదయమున
లోకములెల్ల నశించును. కావున నీరీతి నేను చెప్పిన చోప్పున
కాంతమున వర్తింపుము”ని చెప్పి, ధృతినిచే సర్వీక్షుడై
న్వాయంభువు వెడలెను.

అంత ధనమండు యక్షచారణ సిద్ధవిద్యాధరాభిజానగణ
స్తూయమానుడై, శ్రోధరహితుండైన ధృతినికడకుఁ బను
దెంచి, కృతాంజలియైన ధృతినిఁ జూచి “మత్రియకుమారా!
నీపితామహు నాశ్వానుసారమున విరోధముజూపింతుల కెంతయు
ముదమయ్యె. నీతమ్ముని దుశముట్టించినవార లీయక్షులుగాఁ.
ఈయక్షగణము నిల్లు వధించినవాడవు నీవునుగావు. ఇదంతయు
భగవద్విలాసము. భూతజనచలయంబుల కెల్ల నిరంతరముఁ గా

లంబేశ్వర. అందుచే నీవు పవ్యభూతాత్మవిగ్రహించైన పర్యే
శ్వరుని నేవింపుము. నీకు శుభంబగు. నీకీష్టంబగు మనోభీష్టము
నెఱింగింపు మవశ్యమనుగ్రహించెద"నన, భాగవతాగ్రేసరుం
డగు ధృవుండు, " ఏమహామహావిస్మరణకలంబున సజ్జానాంధ
కార మడుగంటునో, యట్టి శ్రీవల్లభుని స్మరణంబ చలింతుగ
నాహృదియమున నిలుచుట ట్లుగ్రహింపుమ"న పార్యక్షుడు
నల్లెయని యంతర్ధానము నొందె.

అనంతరము ధ్రువుడు నిజనివాసమునకుఁజని, నారాయ
ణునియంద బుద్ధినిలిపి, పారజనావధినిఁ గిన్నబిడ్డిలభంగి నాద
రించుచుఁ గీర్తివల్లికలెల్ల దిక్కులనెల్లకొన నిలువదియాటువే
లేండ్లుఁ ద్రివర్గనాధసంబుగ రాజ్యంబుఁజేసి, కుమారునకుఁ బట్ట
ముఁగట్టి విశ్వంశెల్ల భగవన్నాయాదలింబని తెలఁచుచు విరా
గియై,

చ. మనువిభుఁడంత భృత్యజనఃకుంఠిపురోహితబంధుమిత్రీసం
దవవకునితరత్నవనిఃకాగృహరమ్యవిహార శైలవా
రినిధివరీత భూతిలహరిదివ్యమఖ్య పదార్థజాలముల్
ఘనమతిచే ననిత్యములుఁగాఁ దలపోసి విరక్తచిత్తుఁడై.

బహిరకాశ్రమముం బ్రవేశించి నిశ్చలచిత్తుఁడై, భగవం
తునిఁ దనహృదయారవిందమున నిల్పి భజయించుచుండె.

అట్లు తపంబొనరించు రాజేంద్రునిసన్నిధికి, దనతేజో
విశేషము నెల్లదిక్కులు గ్రీమ్మకొనియుంచు నొక దివ్య

విమానము గ భీరవ. బున వచ్చి నిలచె. అందు నకలలక్షణ లక్షణమును కీర్యాంగదధారులును తులసీదామములతో నిల సిల్లువారునగు కొమారవయస్కు లిరువురుండిరి. ఘృత్రుడు వారలఁ గాంచి విష్ణుమాతల నిగ్రహించి బద్ధాంజలియై వారిని నేవించె. భక్తాగ్రేసరులగు యామనందనందులు మందస్మిత సుందరవదనారవిందులగుచు, “నీకు శుభంబయ్యెడుఁ గావుత. పంచాబ్దంబులనాడు మహారాష్ట్రవశిష్టంబుగాని మధుసూదనుఁ డృష్టిపఱచిన బాలభక్తావలంబుఁడవు. ఆశ్రీహరి నిన్నుఁ గొని తేరఁ బనుప నిల్లులెంచెను. నైశంబవిమానా రూఢుండువుగ మృదిగో విమానముగమృదీ”ని పలికిరి.

అసంతరము ఘృత్రుడు సంతసముఁది, వారలకు నమి స్కరించి వారియాశీర్వాదములఁ గైకొని, కాంచనమయరూపి యయ్యెను. అంత సుందుందులు మ్రోగెను. కుసుమవృష్టి గురిసెను. అపుడు ఘృత్రుడు తిరిష్ఠమమునకు నేగువాడగుచు మార్త్యదేవతను దలఁచుకొని యామెనువిడిచి పోనొల్లకఁ గరం బు చిఱిల్లనాగె. విష్ణుమాత లది గ్రహించి, మణియుగ విమా నమున ముందగులముడికెల్లిని ఘృత్రునకుఁ జూపిరి. ఘృత్రుఁ డపారామోదయితి హృదయారవిందుడై, విమానారూఢుఁ డై వెడలి హరిపదముండెను.

విదేంద్రప్రాయమున నాత్మగౌరవమువై, విశిష్టయీ డిన గుర్భాచల నియతము సహింపజాలక సర్వమునకేగిన

లంబేశ్వర. అందుచే నీవు సర్వభూతాత్మవిగ్రహముడైన సర్వేశ్వరుని సేవింపుము. నీకు కుఠంబగు. నీకీష్టంబగు మనోభీష్టము నెఱింగింపు మనశ్శయమునుగ్రహించెద"నన, భాగవత్ప్రగోసరుండగు భువ్రుండు, "ఏమహామహానిస్మరణకలంబున సజ్జానాంధకార మడుగంటునో, యట్టి శ్రీవల్లభుని స్మరణంబ చలింతుగ నాహృదియమున నిలుచుంట్లుగ్రహింపుము"న హర్యక్షుండు నల్లెయని యంతిహాసము నొందె.

అనంతరము భువ్రుండు నిజనివాసమునకుఁజని, నారాయణునియంద బుద్ధినిలిపి, పారజనావధింఁ గిన్నబిడ్డలభంగి నాదరించుచుఁ గీర్తివల్లికలెల్ల దిక్కులనెల్లకొన నిటువదియాటువేలేండ్లుఁ దీర్చివర్గపాదసంబుగ రాజ్యంబుఁజేసి, కుమారునకుఁ బట్టముఁగట్టి విశ్వంశెల్ల భగవన్నాయాకచితంబని తలఁచుచు విరాగియై,

చ. మనువిభుఁడంత భృత్యజనముఁత్రిపురోహితబంధుమిత్రసం
దనవకునిత్తరత్నవనితాగృహరమ్యవిహార కైలవా
దినిధిపరీత భూతలహారిద్విపముఖ్య పదార్థజాలముల్
ఘనమతిచే ననిత్యములుఁగాఁ దలపోసి విరక్తచిత్తుడై.

బదిరాశ్రమముం బ్రవేశించి నిశ్చలచిత్తుడై, భగవంతునిఁ దనహృదయారవిందమున నిల్పి భజయించుచుండె.

అట్లు తపంబొనరించు రాకేందుగ్రినిసన్నిధికి, దనలేకో విశేషము నెల్లదిక్కులు గొమ్ముకొనియుంచు నొక దివ్య

విమానము గ భీరవ. బున వచ్చి నిలచె. అందు నగలలక్షణ లక్షణమును కీటాంగదధారుణును తులసిదామములతో నిల నిలువారునగు కొమారవయస్కు లిరువురుండీరి. భుక్తుడు వారలఁ గాంచి విష్ణుదూతల నిగ్రహించి బద్ధాంజలియై వారిని సేవించె. భక్తాగ్రేసరులగు యానుచందనందులు మందస్మిత సుందరవదనారవిండులగుచు, “నీకు శుభంబయ్యెడుఁ గావుత. పంచాబ్దంబులనాఁడు మహాశివోద్రవశిష్టంబుగాని మధుసూదనునిఁ దృప్తిపఱచిన బాలభక్తావతఃసుంద్రు. ఆశ్రీహరి నిన్నుఁ గొని తేరఁ బయన నిట్లుజేంచితిని. నైశంబవిమానా రూఢుండువుగ మ్మిదిగో విమానమునిమ్మ”ని పలికిరి.

అసంతరము భుక్తుడు సంతపమొంది, వారలకు నమస్కరించి వారియాశీర్వాచనములఁ గైకొని, శాంచనమయహాస యయ్యెను. అంత సుపదుందుభులు మ్రోఁగెను. కుసుమకృష్ణి గురిసెను. ఆపుడు భుక్తుడు తిరిష్ఠనమునకు నేగువాడగుచు మాతృదేవతను దలఁచుకొని యామెనువిడిచి పోనొల్లకఁ గరంబు చిఱిల్లనాగె. పునఃపాత లది గ్రహించి, మణియుగ విమానమున ముందగులముడినెల్లిని భుక్తునకుఁ జూపిరి. భుక్తుఁ డపారామోదయై హృదయారవిండుడై, విమానారూఢుడై వెడలి హరిపదమండెను.

విదేంద్రప్రాయమున నాత్మగౌరవముపై, విశ్వనియాదీన గుర్భాషల నిఁచుకయు సహింపఁజాలక సరిగ్రామమునకేస

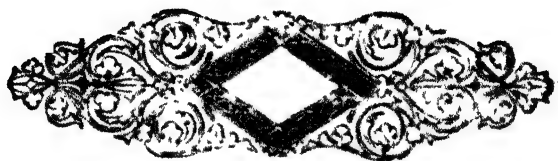

ధైర్యకాఁచి, యుగతపంబునఁ బరమేశ్వరానుగ్రహంబుబడసిన
బాలభక్తుఁడగుభ్రమి, ధరామండలంబెల్లఁ దనయుశశ్చంద్రికా
వల్లరు లల్లుకొనున ట్లరువదియాయువేలేండ్లు, త్రివర్గసాధసంబుగ
రాజ్యరమణీని భ్రమిఁజేరించుచు, దేవమానారూఢుండగు
సమయమున, జనని చరణకంఠములఁ జిత్తమునఁ దలపోసి భ
జించిన మాతృభక్తిపరాయణుని, పవిత్రచారిత్రము నాదర్శము
గా నిక్షిప్తించి ప్రవర్తిల్లు విద్యార్థిబృందము కడుంగడు పావన
మైనది.

యశస్కరంబును పుణ్యప్రదాయకంబును మంగళకరం
బునైన భ్రమిచారిత్రము నెవ్వఁడని దినాంతప్రభాతవేళలఁ
బూర్ణమావాస్యలందు ద్వాదశిని పద్మబాంధవవాసరమున శ్రవ
ణానక్షత్రమున దినక్షయమున సంక్రమణ వ్యతీపాతములందున,
భక్తిశ్రద్ధలతోఁ బఠించిన, సజ్జ్ఞానాంధకారము దుత్తునియై
తుభం బొసఁగూడుఁగావుత !

భ్రమిచారిత్ర సంపూర్ణము.

శ్రీ రామా.

బాలభక్తులు.

౩. మార్కండేయుడు.

శ్రీమదుమామహేశ్వర పాదారవింద ధ్యానానంద పరిపూర్ణహృదయుండును, నిజరహస్యశక్తిరసీయుండును విభాండకమునందుని తనయుండునైన మృకండుఁడను ఋషిశ్వరుఁడు మరుద్వరియను సతీరిలకమును విధ్యుక్తముగ నుద్వాహమాడెను. వారెంత సుఖముగఁ గాలముఁ గడపుచున్నను వారలన పశ్యులగుటచే సతీపతులస్వాంతములు దుర్భరచింతాకాంతములయ్యెను.

మహాద్ములు కొందఁ జొరవఁడు పితామహదర్శనోక్తాచారై గగనమార్గమునః జనుచుండ, మృకండుఁడు వారల నెచ్చటికీఁ బోవుచుంటిరని యడుగ, వాణిధవుంగాడ సర్వలోకమునకని పరిత్యక్తరమొసంగిరి. అంత మృకండుఁడు తానును

వారలతో నడిగి కమలపంభవుని జూడఁ గాఁజేసి మరుద్వతి
తో ,, నేనీముసినెత్తములతోఁగలసి యజం దర్శించి వచ్చెద.
ఇచ్చటకు తుత్తిపాసార్థమై యుదంచు సతిభిబృందమునకుఁ
గొఱతెలేకుండుటలు సత్కరించుచు ధర్మమార్గమునఁ జరింపు
ము. ఎల్లరికును ధర్మమే శరణ్యమని యెఱుంగుము. స్వచ్ఛమైన
ధర్మము ప్రాణికోటికి విడువరానిది. ధార్మికునికంటె ముఖవం
తుఁడును విద్వాంసుఁడును మఱియొకఁడులేదు. ధర్మమేమహ్య
ద్వగుఁడు. ఎంచన మించుకయులేక సదా ,, పరోపకారార్థ
మిదం శరీరమను నారోక్తి ననుసరించి వర్తింపవలయును.
అకాలమృత్యువువారె బడికున్నను ,, జాలస్యమగు ధృవమ్మ”
ను నటులు నూతే ధ్వులతినిను మరణము నిశ్చయము. కాయ
మెన్నఁటికైన నశించునదియే. కావుననే మోక్షమర్థించు పు
ణ్యమ్మ లెన్నఁటికైన దహింపఁదగినదిగు వంజరితుల్యమైన నీ
ఘచ్ఛశరీరమం దణుమాత్రమైన నాశయించదు. త్యాగ భోగ
సాధనముగు ధనమే ధనమనఁబడును. ఎంతటిధనవంతునైనను
త్యాగభూష్య నెవ్వరుఁ బాటించక, ధనహీనుఁడైనను త్యాగి
యైనవాని నెల్లరును కొనియాడుదురు. భూతదయకలవాఁడే
లోకమున సుత్రమపురుషుఁ డనఁబరగును. అభయదానము
కంటె ముఱియొందు దానములేదు. అన్నదాన గోదాన భూదాన
మాదిగాఁగలదానము లెన్నియైనఁ జేయువార లెందఱో గలరు.
కాని యభయదానమునఁగి దిగ్విక్రీయకులగు పుణ్యశ్రు

లకుడుగదా! కావున కాయము బుద్ధువచ్చాయమనియు, నీవఁ
బోలి మృత్యువుకూడ నుండునదియనియు వైభవ ముత్థిమని
యు, గీర్తియే యాచంద్రార్కస్థాయియనియుఁ దలచి, పరోప
కారము నేమటక, ధర్మమార్జింపవలయునని నీతు లనేకము
లుపదేశించి వాగీశుని దర్శింపఁబోయెను.

అల్లమువార్షి వెనలి యంభోజపంథవసంథం బ్రవేశించఁ
బోవ నందిలి దావారికులు, „ దేవా! మీరలెవ్వరు? మీవాస
స్థలం బెవ్వది? ఇచ్చటికి రాగిరించేమి? మీరలు సంతాన
వంతులకేనా? ” యని ప్రశ్నింప నంత నాతాపసి, “ నేను
విభాండకసూనుఁడను. నన్ను మృకండుఁడందురు. కమలానన
దిర్ఘనోత్సాహినై భూలోకమునుండి వచ్చియుంటిని. నాశురా
కృతజన్మదుష్కృతముననో, మఱి యేయిరిరి పేతువుననోగాని,
యీశ్వరుఁ డింతవఱకును నాకు సంతానపొంది పమకూర్పఁ
డయ్యెనని బదులువలికెను. అంతట నాప్రతీకరులలో నొకఁ
డు „ స్వామీ! మీరు సమ్మనిపుత్రులై నను తపస్సాస్వాధ్యాయ
నిరతులై నను, సంతానవంతులు గ్రాకపోవుటచే బ్రహ్మసంధి
జొచ్చుట కసర్దులుగదా! అనవశ్యులను ససశ్యవంతులును,
పరమేష్ఠి సథ ఎలంకరింప నర్హులుగార”న నమ్మించి, „ అహా!
అపుత్రస్యగతిగ్నాస్తి యనునది నాయుండిప్పుడు సార్థకమైనది.
ఎన్నియోగ్యులు గలిగియున్నను నపుత్రుకుఁడనగుటచేగదా,
వచ్చినా”నని వెనుకకు మరలవలసివచ్చెను! ఎంతటిపాతిక

నైతిక"ని పరిపరివిధంబులఁ బొక్కుచుఁ దిరిగి పోవుచుండెను.

ఇది యిట్లుండ నరుంధత్యససూయాది మునిసతులు మరుద్వతిఁ జూడరా నామె వారలఁ దోడ్పొంది చని, సముచితావసరముల గూర్చుండనియమించి, ,,వతివ్రతారత్నంబులగుమీరలిచ్చట కేఁదెంచుటందేసి నఫలీకృతమనోరథనై తిని. మిమ్ముల నుతింప నెంతటిదానను. పతివ్రతలకు తిమూర్తులును పశ్చురేగదా! ఇవ్వకు మీకు వలయునదెద్ది" యన, వారలు ,,మార్గాయానమునఁ బడలియున్న మేము పిసాసానివృత్తికై సుస్వాదు శీతలజలంబులకంటె నవ్యమేమి వాంఛింతుము? కాబట్టి యివ్వడయవ్వల గొనితెమ్మ"న, మరుద్వతి వారలకు వలయు మధురజలంబుం దొనిరా నమ్మునిసతులు, మీకు నందను లెందఱని ప్రశ్నించిరి. అంత నమ్మునిపత్ని చింతాక్రాంతస్వాంతయై, ,,మీయాశీప్రభావమున నిఃకముండు గలుగవలయునుగాని, నటివఱ కంతటి భాగ్యమునకు నోచునైతి" నని పలుకఁ, ,,బుత్తులులేనివాని గృహమున మేము జలంబులనైవఁ గోలము. ఫలాత్మునికటాక్షమున నీకు సంతానము కలుగును. మేమిఁకఁ'బోయినరత్నము. ఇంతులకై, విచారించకును"ని చెప్పి యాముని సతులు నిశేచ్ఛం జనిరి.

పిమ్మట మరుద్వతి మిగుల వగచుచు నాథునిరాకకై నిరీక్షించుచుండెను. తుర్భరచింతాభరింబునకుఁ బథిక్రమమంతయుఁ దోడుటక, విచారాకాంతపదముచై మృకంశుడు వచ్చి,

ఘోరమఃఖిసాగరనిమగ్నయైన తనవతిఁజూచి విచారకారణ మేమని ప్రశ్నించి, యయ్యింతివలన యావద్యత్కాలముఁ దెలిసికొని మరుద్యతికి న్వసమాచారమునుగూడ నెఱింగించెను.

మఱియు నాతఁడు, ,, దేవీ ! దైవలిఖితమును జక్కించ నెవరితరమగును ? జగన్నాథుడగు లక్ష్మీవతి యెఱుఁగువానికెరమునకు గుఱియయ్యెగదా ! దివాకర నిశాకరులు తాపాంగివావేదన నొందుచుండుటఁ గాంచుచుండుటలేదా ? దైవమును వమ్మి యొనర్చినవనులెల్లఁ గొనసాగును. అయినను పురుషకారము లేక నట్టికర్ణములైన నెఱవేలు టసాధ్యము. అనవశ్యులమని యనవరత మిట్లనివార్యదీంతాసాగరమున కునుంగుచుండిన నేమిప్రయోజనము ? కర్తవ్య మారోదించవలయును. సంతాన విహీనమైన సంసారము నిష్ఫలకుఠంబుమాడ్కి నిరర్థకముగదా ! కావున సంతానప్రియత్న శువశ్యకర్తవ్యము. అదియును కివా రాధనములేక లభింపదుగదా ! అబ్బులమగు మన యారాధనంబునకు మూడుద్రుండు మెచ్చి మేలొనరించునా యని శ్రేయస్కరములేదు. అతఁ డాశ్చర్యవత్సలుఁడు. కాఁబట్టి నేను తిష్ఠో బలంబుచే నాశంకరుని వశంబుఁ గావించుకొనియెడఁ, శింధ్యము మగుమోని బలికెను.

అసంతరము వారలిడువ్రతు కతివయ్యవినమ్ములకుఁ గాళి పగరంబుఁ బ్రవేశించిరి. అచట వాడు గంగానదీతలంబుల స్నాన మాచరించి, వల్కలధారులై భక్తసులభుండగు భవానీశ్రియుని

బ్రాహ్మిణుడొడగిరి. వారల సునిశ్చలభక్తికి పార్వతీనాథుఁడెంతయు మెచ్చి ప్రత్యక్షమయ్యె. అంతవార లానర్వముగళ ప్రియుని దివ్యసుందరవిగ్రహమును నేత్రోత్సవముగ దర్శించి దండప్రణామములు లాచరించి „దేవా! నిస్సారముగు సంసార మహాంబుధిని దరిఁ గానక కొట్టుకొనుచున్నమాకు, భవర్దర్శనం బొసంగుట మాయందలి దయావిశేషంబునఁగదా! దేవరగుణాతి శయంబు వర్ణింప మే మింతటివారము? ఆర్థహీనమైనను కొమరులపలుకుల తల్లిదండ్రు లాదరించునటుల, మీచరణారవింద సేవకులముగు మమ్ము రక్షింపుము”ని ప్రార్థించిరి.

అప్పుడు శ్రీకంఠుఁడు పంతోహంతిరంగుడై, „మీ తపంబునకు నాకు కరింబు మోదంబయ్యె. మీయిచ్చవచ్చిన వరం తిచ్చద వేడుచు”న, వారలు „దేవా! అనేకపుణ్యవ్రతము లాచరించియుంటిమి. ఎన్నియో పాపనక్షేత్రముల కేగియుంటిమి. కాని పురోవిహీనులమై మిగులఁ జింతించుచుంటిమి. మాదురదృష్ట మేమోకాని, మాయొనర్చిన పుణ్యంబు లొక్కటియును మాకు సంతానమొసఁగి, మమ్ముల నాపందసాగరంబున నాడింపఁజాలవయ్యెను. భక్తజనమందారమువగు నిన్నుఁగించినఁ గాని, సఫలీకృతమనోభీష్టులము కామని మదినెంచి, తపంబును జేయుచుంటిమి. నేటికి నిన్నుఁగని ధన్యులమైతిమి. దయార్ద్ర హృదయుండవై మాకొక్కతనయు నొసంగుము”ని వేడిరి. అంతట నయ్యమావతి, „క్రిందటిజన్మమున మీరలు శిష్యులుగా

పరులు గాకుంటే, నీజన్మంబున సంతానిహీనులైతిరి. ఇప్పుడు నన్నారాధించుచున్న కథంబున నానయకుఁ బాత్రులైరి. కుమారియు, మూఁగయునై, కుబ్జనుడగు దీర్ఘాయుష్మంతుఁ డగుపుత్రుఁడు గావలయునా! లోక మెల్లరచే బాగడఁబడు బుద్ధిభూషణుఁడును, నాయందు భక్తుఁడును, ఐశ్వర్యవర్సరమా రాత్రీయుష్కుఁడగు కుమారుఁడు వలయునా! కోరుడ"న నా తాపసోత్తముఁడు, పదునారువత్సరములు బ్రతుకువాఁడైనను సుపుత్రుని యనుగ్రహింపుచునియె. అంత కంకరుఁడు వల్లె యని యంతర్హితుండయ్యె.

అంతట వారలిరువురు, "గాఢాతాళు గంపెడున్నను నొక్కరత్నముతో సరిగావుగదా! కర్ణకళోరమగునట్లటచుచుఁ బెద్దకాలంబు జీవించి పాటఁబోషించుకొను కరటంబుకంటె, వృల్పకాలంబు బ్రదికి యెల్లరచే గొనియాడఁబడు మరాళము శ్రేష్ఠముగదా! అట్లే జనమతులుగాని సుతకథంబున్నను నిష్ఫలము. పాదువజ్ఞానకీరులఁ బరఁగి, వంశవృక్షమునకు యశో వల్లికల నెల్లిలిల్లిగ నెల్లఁజాలు, నత్కుమారుని యాయు మెంత తిక్కువయైనను, భాగ్యమైనదియే! యని సంభాషించుచు నిజా వాసముఁ బ్రవేశించిరి.

కొంతకాలమునకు మరుద్రుని శివభక్తియుక్తుఁ డగుపుత్రుం గనియెను. మృకండుఁ డొకశుభదిశంబునఁ దనూహితునకు మార్కండేయుఁడని నామకరణమొనరించె. అబాలుఁడును దినదిసప్రవర్ధమానుఁడగుచు, నుమామహేశ్వర చరణారవింద

ధ్యానమున వన్నెకెక్కుచు, నెల్లరమన్ననలకుఁ జాత్రుఁడగు చుండెను. బాలప్రాయముననే భగవద్భక్తి యలవడు పెంతయ దృష్టము! మృకండుఁ డొక శుభముహూర్తమునఁ దలయున కుపనయనముఁ గావించి వేదశాస్త్రములెల్ల నువదేశించె.

నిరంతరహరిభక్తియుక్తుఁడును బ్రహ్మజ్ఞానవిశారదుండు నగు నారదమూని, యొకనాఁడు మృకండునిగృహంబున కతిథి యై వచ్చెను. అంత నత్తపోనిధి యామహాపురుషునిఁ బ్రత్యుత్థానాభిషేచనార్హ్యపాద్యాదుల యథావిధిఁ బూజించి, “మహాత్మా! మీపదరజంబు సోఁకుటవలన మాయీలెల్ల పావసంబయ్యె. మే మెంతయు నదృష్టవంతులమ”ని విన్నవించి, తన సంతానవృత్తాంతము సాంతముగ, దెలియఁబలికెను. అంత నా దేవర్షి త్రికాలవేదియగుటచే భావికాలవృత్తాంతమెల్ల దివ్యదృష్టి సరసి మార్కండేయుఁడు దీర్ఘాయుష్మతుఁడగునని వలికి నిశేచ్ఛంజనియె. సర్వదా సర్వేశ్వరచరణసరోజధ్యానమున భాసిల్లుచు, సర్వధా నెల్లరచే నుతిపాత్రిలగు భక్తులకేకొఱతయు లేదుకదా!

పిమ్మట మృకండుఁడు మార్కండేయుని వెంటఁగొని, మున్యాశ్రమింబులకుఁ బోయి, యచ్చటి తపోధురంధరుల పాదారవిందములకు నందనునిచే నమస్కారములు చేయించి, వారల యమోఘాశీర్వాచనముల కపామితానందము నందుచు, సత్యలోకమునఁ గమలాసనుఁ గనఁ బుత్రునిఁగూడఁ దీసుకొని

యరిగెను. కాకతాళియంబుగ నచ్చలఁ ద్రిమూర్తులొక్కచోఁ
గూడ్చియుండిరి. అంత మార్కండేయుడు తొలుతఁ గమలధవు
నకు నమస్కరింప, నావేల్పుపెద్ద చిరంజీవివగుమని దీవించెను.
అంత శివుఁడు రోషమునఁ, „లితామహా! ఎంతవనిజేసి”ని!
వీఁడు ఊడకొబ్బవరిమిలవయస్కుం డగునని నేను వరంబొసంగి
తిని. ఇట్లు దీవించతిగునా” యన, „నేనొసరించిన యపరాధ
మెద్దియునులేదే! బూరు పదునాతొడ్లనయమ్మ పోనాదెంప,
నేను జరింజివివగుమని యాశీర్వాదించితిని. ఉభయవరంబులకును
భంగము వాటిల్లకుండ నొకటిచెప్పద వినుఁడు. నాదీవనచే
జొండీర్చియును, భవద్విరపాకారంబుగ ఊడకొబ్బవయస్కుం
డునునై, నీయగ్భకుఁడు జరామరణశూన్యుడై సర్వదా పదు
నాఱువర్షిరిముల పోయముగిలవాడై యుండున”ని సర్వతా
ముఖుడు ప్రత్యుత్తరమొసంగెను. అంత వప్పుకులకు వ్యాఘ్ర
కేసుం డలరి „నాళికథవా! నీవాకృతురి కే నెంతయు మెచ్చి
తిని. నాకు నదియే నమంజనమని తోచినద”నెను.

మృగండుఁ డవ్వేల్పుల యనుజ్ఞలంబడసి, తనూజనితో
ఁ గులనెడలి మార్గమధ్యమున మునింబున నీరీతి వితర్కింపఁ
డెచ్చెను. భూతాత్ముఁడు చిరంజీవ యని దీవించుటయు, భూ
లంతి యుండుటకుఁ గోపించుటయుఁ లితామహుఁడు శంకరుని
వ్రంబును దనదీవనయ్యఁగూడ వమ్ముగాకుండ, మరల సమర్థిం
చుటయు నది చక్కఁగనున్నదని విష్ణు వలరుటయుఁ జూడ నా

కలిదిల్చిముగఁ గన్పట్టుచున్నది. విరించి దీవనకు భృంగువు
కోపించినకాని మరల సరస్వతీనాథుఁడు సమర్థించుటకును లక్ష్మీ
పతి సమ్మతినిఁగూడ వంగీకరించినట్లు లేదే! నిరుత్తరుండయ్యె
నే! అయిననేమి! నిరుత్తరం బంగీకారసూచకమనిగదా బుధుల
పలుకులు! అట్లయిన, సుతుని యాయువుఁగూర్చి విచారించ
వగత్యములేదు. ఏమో! వాటిపలుకులు తనకీష్టములేకయే నిరు
త్తరుండయ్యెనో యెట్టకేలకు సమ్మతించియే నిరుత్తరుండయ్యెనో
యెట్లు నిర్ణయింపవగును? మాయదృష్ట మెల్లున్నదో!" యని
యనుకొనుచు నిజనివాసముఁజేరి జరిగిన గూఢదృష్టాంతమును
మరుద్వితీ కెరిగించెను.

మూర్ఖుండేయుఁడు. తలిదండ్రుల నేవఁజేయుచు, నగచాత
నాఁకు ననుదినంబును భ్యానించుచు సుఖంబుగఁ గాలంబుఁ గడ
పుచుండెను. అటలాడునప్పుడైనను, భుజించునప్పుడైనను, ని
ద్రించునప్పుడైనను నాపింభకోత్తముఁడు గారీవరిని స్మరించుట
మరువఁడయ్యెను. పిన్నతనంబుననే శివభక్తియలవడిన మృకండ
మాను నెంతయుఁ గొనియాడిఁదగియున్నదిగదా!

కృమికృమంబుగ మూర్ఖుండేయునకు వదునేయవత్సరం
బులుచుదాట, మృకండుఁడును నాతనిసతియుఁ గంగాధరుని
వరంబును దలచి చింతింపఁబెట్టెడిది. అంతఁ గుమారుఁడు
తల్లిమధుక్రమజూచి, "ఏల యిట్లునక చింతించెదరు? పరుల
వలనఁగాని నామాంబునఁగాని హానిసంభవించెనా? లేక

మతేదయినఁ గీచురానున్నదా?" యని యడుగ నాతనిమాతా
పితరులు "నాయనా! అనవత్యమువలనఁ గలిగిన దుఃఖమును
సహింపఁజాలక యనేకవృతంబులొనర్చి, తుది కీర్త్యవరంబున
నిన్ను గంటిమ"ని యాతని జననకృమంబెల్లఁ బుత్రుని కెఱి
గించిరి. మార్కండేయుఁ డంత జననీజనకుల నుమ్మలికమ్ము
నుచుఁగఁది చెప్పి తాను కరుణానముమ్రొదకు గరితంకు
నారాధించి మృత్యువును జయింతునని పలికి తల్లిదండ్రులకుఁ
బ్రేదక్షిణపూర్వకంబుగ నమస్కరించెను. అంతట వాడును
దీర్ఘాయుష్మంతఁడవు కమ్మని దీనించి "పుత్రా! నీవు వచ్చి
మరల మాకన్నులకుఁ గిప్పచునంతివఱకును మేము మిగుల పగ
చుచుందుము. ఈవృత్తకాలమున నిన్ను విడుచుటకును మాన
సము లొప్పకున్నది. మృత్యువును జయించుటకై శివారాధన
మీన కరుగు నీవన్నవిలుపుటకును చిత్తములు సాహసించకున్నవి.
కావున నెట్లో బొందిని ననువులునిలిపి నీకై నిరీక్షింతుము.
కృతార్థుండవై వేగవచ్చి మాకు నేత్రోత్సవ మొనరింపుమ"ని
పలుక వాఁడఁగి డిండుదుని భజంపవరిగెను.

అతఁ డిట్లరిగి పుష్పగిరిపై నొక సైకతలింగమును నిలిపి
నిశ్చలచిత్తమున "ఓ పర్యమంగళమయంగా! నగజాతాలింగి
తాఁగంగా! నచ్చిదావందవ్యహాసా! సహానీవా! ఒక్కపటి నీ
దివ్యసుందరహాస విహీనునకుఁ జూపి ధన్యునిఁజేయవా! నీకు
నేను భక్తుఁడనుగానా! నీసేవ నే నెప్పుడునుజదిలిని? మహా

మఃగాముడ వల్పుడ నగు నన్నుఁ గాపాడుట నీకు భారమా ?
కష్టమా ? దయానాంద్రా ! నీకు నేను శత్రుకోటిలోనివాడనా ?
కరుణ రాదా ? నీని పరిపరివిధములఁ బ్రార్థించుచుండె.

ఇది గుఱుండ యమలోకమున శమసుంధు పెక్కండు) భటు లాముఢుగానులై తిన్నుఁగొలువ ముఖ్యాపుండగు చిత్రగు ప్తునిచే జీవరాసుల యాయుర్దాయముల పరిమోచుంబులను పాప పుణ్యంబులను నాలించుచు సందోకరింపదఁ జూచి యోఁద్యని కుజసుంధు బడియలచే మోదించుచు జీవహింసలఁ జేసిఁకూ) రులపై సలసలకాఁగి కైలమును జల్లించుచు మాతాపితల కహిలంబుగొనర్చిన కష్టాత్ముల నగ్నికుండములఁ ద్రోయుచు చుఁ దాముఁ దినక పరులకుఁ బెట్టక నుడుచుక్కిలమాడ్కి ధనం బుఁ గూడఁబెట్టి, తుడకుఁ జోరులకర్పించిన లోభులఁబట్టి మహా వ్యాధంబులచేఁ గఱపించుచు, బరులవిత్తంబుఁ దనకరించిన తెక్కలికాండి) నగ్నికంబముల నాలింగనముఁ జేయుచుచు బలిమిం బరకాంతలఁబట్టిన మోహోద్రేకుల నజ్రిదంష్ట్రలుగల శునకంబులచేఁ గఱపించుచు నగ్నివిహదులవలన నోరుల య నువ్రలఁగొనిన ముమ్మరుల, ననుపముక్కులుగల కాకిలచేఁ బోషించుచు, నమ్మినవారరి ద్రోహముఁజేసిన దుండగీడుల జూలచే గొట్టించుచు, నింటికివచ్చిన యతఁడుల నిరాకరించిన పాపుల, వృత్తికంబులచేఁగుట్టించుచు, వైవకార్యములు చెఱపి మహామోదమునందిన ఘోరపాతకులఁ గ్రీకచంబులచే హింసిం

వును, సనివమాటనుతప్ప చెనటులఁ గొరవలతోఁ గొట్టించుచు, దండనాధికారముఁజేయుచు మార్క్సిజముని యాయుష్కాలము నాటితో సరియగునని విని, భయంకరులగు కింకరులఁ గొందఱను మార్క్సిజమునిఁ గొనిరంపని ముదలనొసఁగె.

అంతకునాఱునుసారము కింకరులు మార్క్సిజమునికడ కరుదెంచి, “మునిబాలకా! మేము యమధటులము. మానేత నిన్నుఁ దోడ్కొనిరిమ్మన నిట్లెంచితిమి. త్వరగిరమ్ము. రాకుంటివేని యీసాశములచే నిన్ను బంధించి తీసికొనిపోయెదము. కాని విడువము. అలసించిన మామొడియనికఁ గోవ మధికము కాఁగలదు. సమస్తక్రోధంబున సామాన్యముగాద”ని పలుకు యమధటులకు, మార్క్సిజముఁడు నిర్భయముతో “అంతకు నకుఁ గ్రోధానలం బధికమైన పరినిబంటులగు మీకు భయము గాని నాకేల? మీతో వాదముచేయుట కిది యదనుగాదు. తప్ప మనల కింక వేగ నవలకుం బొంద”ని ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను. అంత నావరేతరాడ్పటు లుగ్గులై “కందుడగ మదంచెద ముందుము. కృతాంతుని వృత్తాంతము రవంతయైన నెఱుంగక మమ్మొదిరించిన శూలములఁ బొడుతుమ”ని పలుక, నామృతండునందనుఁడు పృథ్విరీమంత్రీపూతంబగు బూది యాయమదూతలపైఁ జల్ల వారలు తిరిగిచూడక వేవేగ యమపురంబుఁ జొచ్చి, జరిగిన విషయమెల్లఁ గాలుని కెఱిగించిరి.

అంత నాదండధరుడు పటపటఁ బండుకొఱుకుచు, మా
 ర్కండేయనికొఱకు తాన బయలు వెడలి శివభక్తి భారేయుం
 డగు నబ్బాలునిఁ గాంచి, „ఓరీడింభకా! నాయాజ్ఞను తిర
 స్కరించి, నాకింకదుల నిరాకరింతువా? అంతకుఁడన నమాయ
 కుండని తలఁచి నాయానతి నిర్లక్ష్యము చేసితివి కాఁబోలును!
 ఇంక నైన నాలసింపకరమ్మ”ని నలుక మార్కండేయుఁడు „ఇం
 తకు మున్నే లేచిన కింకరులప్రభువు కాలుండైన నన్నలువాఁడు
 కాలాంతకుఁడు నుమా? భక్తులకు భద్రంబులొసంగు రుద్రుఁ
 డుండ తుద్రుల యుపద్రవంబులకు భీతిల్లనేల? వెట్టివాఁడా!
 శివునియాజ్ఞ లేకున్నఁ జేమయైనఁ గుట్టదను నాగోర్తికిని మఱ
 చియుంటివా? అగ్నికన్నఁడైనఁ జడలంటునా? ఆలసింపక సత్వ
 రంబుగఁ బామ్మ”న నక్కాలుండు „ఓరీ మూర్ఖా! నీవు లింగ
 మును నమ్మి భంగవడఁ జూచుచుంటిని. ఇట్టి లింగము లేన్ని
 యైన నంతకు నంత మొందింపఁజాలవు. „ఇసుమునుబట్టి యగ్నికి
 నమ్మిటపోటు”లను నటలు నిన్నుగూర్చి యాలింగమునకుఁ
 గూడ వేదనఁ గలిగింపవలసియుండున”ని తనచేతి పాశమును
 గిరగిరఁ ద్రిప్పివై చెను.

అంతట మార్కండేయుఁడు „మహాజేవా! శంభూ! శ్రీకృష్ణాచారీ! నిటలాహ్లా! నీభక్తుని రక్షింపుము. ఈతఁడు
 నిన్నును నమ్మ నుగూడ దూషించి మనలనిరొప్పురఁ బాశంబుచే
 బంధించి బాధింప నున్నాఁడు. ఇప్పుట్టునఁ గావళున్న నిక నాకు

దిక్కెవ్వరని మొఱలిది భగభగయని పెనుమంటలు మింటి కెగయ వ్యాదహదిత్యులొక్కపెట్టున నుదయించినకరణి లోకం బులనెల్ల దహింపఁజాలు కాలవహ్నిచందంబున నొక్కమహాశే జముద్భవించెను. అంత నాలింగమధ్యమునుండి త్రిశూలధారి యగు కాలాంతకుఁ దావిర్పవించెను.

ఇది యంతయుఁ గన్నులారఁ గాంచుచుండినకాలుఁడు, గజగజవణఃకఃకౌచ్చెను. భక్తవత్సలుండగు సర్వతోముఖుఁడు యనుని వీక్షించి, " ఏమిరా ! నీకండకావరము ! ఎద్దుబలిసి యాఁబోతుపై అంకవేసెన్నట్లు నాచెంతనా నీవీరములు ? తుచ్చపదవియందున్నాను మూఢునకు గర్వమధికము. ,, వివాక కాశీ విపరీతబుద్ధిః " యనునట్లు, నెదిరినత్వమును నీనత్వమును గూడ నించుకై న నెఱుంగక కాలులఱచెదవా ? ఇట్టి లింగము లెన్నియైనవంతకు సంతమొందింపఁ జాలవేమి ? చూడు, నిన్ను మడియించి భక్తులకు నీ వీడ లేకుండఁ జేసెదనని, శమముని దీర్ఘ నిద్రితునిఁ గావించి, మార్కండేయునిఁ గైలాసమునకుఁ దోడ్కొని వెడలెను.

అహా ! ఏమి, మార్కండేయుని భక్తిప్రభావము! అప్త దిక్పాలురలో నొకఁడైన యమమనోనిరీతితునిగఁ జేసినది ! అంతకుఁ డిట్లుంతమొంద లోకమున నెక్కడిఁజూచినను జననంబ కాని, మరణంబులేకుండుటచే భూదేవికి భారంబయ్యె. అంత సదేవి వైకుంఠమున శ్రీవల్లభునిఁజేరి, శబరునిచే శమనుఁ దంత

మొందుటాదిగాఁగల వృత్తాంతము సాంతముగ వినిపించి, దానఁ దనకు భారంబధికంబగుట తెలియఁబలికెను. మఱియుఁ దానా భారంబు భరింప దుర్భరంబనియు, నెట్లయినఁ గడుఁజించి శ్వామలాశ్రుతినిఁ బునర్జీవితునిఁ జేసి తనకేళంబు నివర్తించఁజేయు మనియు సనేకవిధంబులఁ బ్రార్థించెను.

అంత జనార్దనుఁడు, “ నేను కైలాసమున కరిగి సర్వజ్ఞు నొడంబఁచి, పరేతపతిని బ్రదికించి సీయావదఁ బాపదన”ని యామెను బంపెను. పిమ్మట శౌరి బ్రహ్మాదులతోఁగూడి శంకరునికడ కరిగి, “ గంగాధరా ! సమవర్తి యంతమొందుటవలన నొక జననంబేకాని మరణంబు లేకుండుటచే దురితాత్ములు, నిరారంకముగ వర్తించుటకు సమశుము చిక్కెనని నిర్భయముగ దుర్మార్గమునకుఁ గడంగుదురు. న్యాయాన్యాయవిమర్శ నమును, సందులకుఁ దగు విధమున శీక్షలును లేకున్న ముప్పు వృత్తిలఁగలదు. దీనఁజేసి మన మువ్వరకుఁగూడ నొక ముందు శ్రమంబెక్కి యు కాఁగలదు. కావున నొక నైవఁ గరుణవహించి శమనుని బ్రదికించి భూభారంబు నివారించుమ”ని పలికెను. ఉమాకాంతుఁడు దయాసాంద్రుఁడై యందులకు సమ్మతించెను.

అనంతరము త్రిమూర్తులును మార్కండేయ సహితులై యముఁడు మృతుఁడై యున్న రావున కరుదెంచిరి. అపు డీశ్వరుఁడు వైకర్తనుఁ బునర్జీవితుంజేసె. యముఁడంత నిద్ర మండి మేల్కొంచిసవాసలెఱుఁగున లేచి, త్రిమూర్తులకును

నమస్కరించి, "మాయావృత్తుడవగు నేను, మామాతీశులగు
మీమాతాత్మ్యంబు లెఱుగక చేసిన నాయపరాధమును క్షమిం
పుఁడ"ని బహుధంబులఁ బ్రార్థించెను. త్రిమూర్తులును య
మునితో, .. భక్తులు, పరోపకారులు, నేచాచారి సంపన్నులు,
ధర్మమార్గానుసారులు, మార్మి పిత్రి వాన్యపరిపాలకులు, పతి
ప్రతిలాదిగాఁగిల పాపనచారిశ్రుల చేరిఁజేరక, యనర్థనా
దులు దురాచారులు తోరులు మున్నగు దుర్మార్గులనుమా
త్రమే దండించుచు న్యాయపరిపాలనము నేయుచుండుమ"ని
పెక్కు సీతులు బోధించిరి. యముండును వారియాసతి పొంది
దాల్చి నమస్కరించి నిజ నిజాపమున కరిగెను.

ముక్కంటి మృకండు నందనుఁగని .. నీకింక యముని
వలన భయం బావలయులేదు. చిరంజీవివై యుండుము. అట్ల
ముని సనేకధర్మములఁ బ్రబలఁజేసి స్థిరకీర్తి నార్జింపుము. నీన
చ్చరిత్ర మాచంద్రితారార్కమై జగంబున వ్యాపించున"ని
పలికిను. పిమ్మట మార్కండేయుడు త్రిమూర్తులకును సా
ష్టాంగ నమస్కృతులొనరింప, వారు మార్కండేయున కనేక
మంగళాశీర్వాచనములఁ గావించి తమతనదిక్కులకుం జనిరి.

అనంతర మాబాలభక్తుం డవలమికానందభరితుఁడై
యీశానుని స్మరించుచుఁ దనకై పరిపరివిధంబుల విచారసాగ
రింబున మునిఁగియున్న జననీజనకులఁ జేరి వారిచరణపరోజము
లపై సభక్తకముగ నెఱుగెను. వారును పుత్రునిం గాఁగిలించు

కుని, “కుమారా! నేటికిగదా మాప్రాణములు కుదురుపడెను. బరిగిన యావద్వృత్తాంతమును విన్నవింపవే!” యని యడిగిన తల్లిదండ్రులకుఁ దనయుఁడు తనశుభోదంతంబంతయుఁ దెల్పి యుమానుపేశ్వరాంఘ్రియగపంకజములయంద బుద్ధి నిల్పి, సుఖంబుగఁ గాలంబుఁ గడపుచుండెను.

అహ! జన్మించినదాది శివపూజాధురంధరుడై వెలసి, తుదకు తన మహతవస్సంపన్నతచే శంకరుని బ్రత్యక్షముగఁ జేసికొని, యకాలమృత్యువునుజయించిన బాలభక్తుడగు మార్కండేయుని పావనచారిత్రిమును పఠించు విద్యార్థు లెంతయు సుతములుగదా!

ఇక్కడ నెవ్వరేని శ్రద్ధాభక్తులతోఁ బఠించినను, విన్నను, వ్రాసినను, వారియభుంబులు బాయటయేగాక, బాలభక్తుడగు మార్కండేయుని కరణి వారు దీర్ఘాయుష్మంతులై సౌఖ్యము పనుభవించుదురు.

మార్కండేయచరిత్ర సంపూర్ణము.

శ్రీరామ.

బాలభక్తులు.

4. సందుడు.

కులము ప్రధానమే గుణము లేకున్న
కలకాల్చి బుట్టదే కాలహుటంబు.

అను చిన్ననాఁ డభ్యసించినట్లు గుణము ప్రభావముగాని
కులము ముఖ్యముగాదు. భగవద్భక్తి యలవదవలెకన్న సునిశ్చి
లచిత్తమే యావశ్యకముగాని వర్ణ మించుకయు సగర్వములేదు.
ప్రవర్తనావిధానముననుసరించి కేవల చందాలకుబ్యులగువారలు
విపులించును, ద్విజాలతో సమానులగువారలు చందాలుర
యందును బెక్కురుగలరు. రాక్షసులందేమి బ్రాహ్మణులందేమి
చందాలురయందేమి, భగవద్భక్తులుద్భవించి ప్రకాశించినను
మనము పురాణానులయం దాలించుచునే యున్నారము.

సందుం దాక్కొంటుబిల్లాలోని ఆధనూరను చిన్నగొమ్మ
ముసలిమారిమి చూచువందల సంవత్సరములకిందట నొక

మాలలింట జన్మించెను. మాలపల్లెలు సాధారణముగ నూరికి దూరముగ నుండును. అవి మట్టితో నిర్మింపఁబడిన చుట్టుగుడి సెలతోను, ముడికిసందులతోను, పెంటపోగులతోను, శల్య సమూహముగోను, నింక నసహ్యకరములగు వస్తుజాలముతోను నిండి, చూచువారలకుఁ గడుపులోని యాంత్రము లీవలఁ బడునేమో, యనునంతటి మర్వాసనపూరితమైయుండుననుటలో సందియ మావంతయులేదు. సాధారణముగ మాలమాదిగలు దాన్యవృత్తి నవలంబించి జీవనముఁజేయుచుండురు. నందుఁ దొక భూసురునిపాలమునఁ బనిసేయుచు జీవనముఁ గడపు చుండెను.

చండుడు దిన్నతనమునఁ దక్కిన చండాలబాలురవలె గాక నిరంతరము నీశ్వరభక్తితో వర్తిల్లువాఁడు. అతఁడు కొందఱబాలుర వెంటఁ గొంపోయి, మృగ్యయవిగ్రహములఁ జేసి యగి జేపుడని యూరేగింపుచు, ఎమిస్కరించుచు నానందించె దువాఁడు.

ఆధనూరను బ్రాహ్మణగృహముల కనతిదూరమున రమణీయమైన గోపురముతో నొప్ప నొక శివాలయముగలదు. నందున కా గోపురమనినఁ బ్రీతియెక్కువ. చండుడు మాలవాఁ డగుటచే దూరమునందుండియే యాగోపురసౌందర్యముఁ దిలకించుచు సంతోషమందువాఁడు. గ్రామమందు జరుగు శీవుని యూరేగింపు టుత్సవములను దూరమందుండియే చూచి యా

లేదు పరమానందభరితుఁ డయ్యెడువాఁడు. భగవదాలయము లన్ని ను బ్రాహ్మణులన్న ను నందునకుఁ గలభక్తి యనిర్వచనీయము.

తా నధమకులజాడవనియు నిఱుపేదవనియు నెట్టికేలక ర్యముచే భగవంతుని మెప్పించుననియు నొక్కొక్కతఱిని సంఘము చింతించువాఁడు. భగవంతునిదగ్గఱ వాయించు వాద్యములకుఁ గావలసినచర్యములఁ దాను న్యయముగఁ దెచ్చి శుభ్రపఱచి యుచితముగ వాద్యములఁ జేయువారి కొసంగుటయే సత్కార్యమని వానికి తోచి యుల్లసత్పువాఁడు. తోడిమాల బాలకులతోఁ గలిసి సంఘము శరీరమునిండ బూది పూసికొని, భగవత్స్మరణలఁ బాడుచు భజనల జేయుచుండువాఁడు.

సంఘము దొకనాఁడు తన యజమానునివని ముగియనిదే తోడిబాలుర వెంటఁగొని, వమీపమునఁగల తిరువంకూరను గ్రామమునకుఁ బోయెను. దాని నిప్పుడు "ప్రతాపరీక్షురం కోయిర" యని పిలుచుచుండుదు. సంఘము దాయూరఁ బ్రవేశించి యాపాదమంత్రము భస్మము పూసికొని, గ్రామమునకు బ్రదక్షిణములఁ గావించి యాలయమున కెదురుగనిలిచి, శివుని భజించి సాయంకాలమునఁ గడగీతములను నారీతీతీతములను జేపునకు నివేదనము చేయుమని యర్చకున కర్పించెను. అర్చకుఁ డాలయ ములంకరించి, సాయంకాలము పూజనీయునుండగ, నాలయమునైట భవజంత్రము వెనుకనుండియే, యాగుడియందలి

గంటానినడమును భక్తుల కఠధ్వనులను విని నందుడందిన మ
హానందము నేమని వర్ణింపవగును? గర్భాలయములోనికి జొ
చ్చియున్నను, జననమృత్యుముచే దేవునిదర్శనము కాకపోవుచుండ
తేనాలయము వెలువలనుండి ధ్వజస్తంభము వెనుకనుండి, దేవు
నివైపు చూచు నందునకుమూత్రము దర్శనమెట్లగును? పాప
మాచండాలబాలుఁడు వంగివంగి తెప్పవ్రాల్పక పలుసారులు
చూచి, భగవద్దర్శనమయ్యెనని పరమానందముచే భక్తిపరవశ
త్వమున మూర్ఛిలెను.

మార్గమునఁ బోవువార లదిచూచి వానిచుట్టును జేరి
యబ్బాలభక్తుని మనిశ్చలభక్తి కెంతయు నబ్బురపడసాగిరి.
అబాలుని భక్తికి మెచ్చి శివుఁడు తనవిగ్రహము వానికి చక్కఁ
గఁ గప్పడవలయునని, తన కెదురుగనున్న నందివిగ్రహమును
ప్రక్క కుండునట్లుగాఁ జేసెనట. ఆహా! ఏమి, యాచండాల
బాలభక్తుని భక్తిప్రభావము! ప్రతి శివాలయమునందును శివుని
కెదురుగనుండు నందివిగ్రహము తిరుపంకూరులో దేవుని కెదురు
గనుండక, నింకను నొకప్రక్కకే యుండునట్లు చేసినది!

కొండొకతడవునకు నందుఁడు లేచి తనచుట్టును గుంపు
లుగఱున్నవారి కిల్లరకును నమస్కరించి, మరల నొకవరి గాగ్ర
ముమునకుఁ బ్రదక్షిణముఁ జేయవలయునని తోడిమాలకాలకు
లతో బయలుదేడెను. అట్లతఁడు పోవుచుండ నొకచోట
భూసురి క్రోష్ఠుఁ డొకఁడు చిదంబరపురాణముఁ జెప్పుచు నిల్లు

నుచువునుండెను. .. చివరము గొప్పక్షేత్రము. దానిని
మీచిన గొప్పక్షేత్ర మింకొకటి లేవని చెప్పవచ్చును. అది
దక్షిణహిమాలయములోని దివ్యస్థలములలో కల్ల వన్న కక్కినది.
అందు శివుని యాకాశలింగ మున్నది. దక్షిణదేశమునఁ బృథివీ
లింగము, జలలింగము, దేహలింగము, వాయులింగముఁ గల
క్షేత్రములు నాలుగుగలవు. పంచభూతములలో నొక్కొక్క
దానిరూపము గ్రహించి శివుఁ డొక్కొక్క క్షేత్రమున నుండె
నని బుధులు వుక్కుచును. చిదంబరాలయమధ్యమున బంగారు
పంకులతో నేయఁబడిన గుడిమండపములో నెటరాజస్వామి
విగ్రహము చును ఆవిగ్రహము తొత్తిడినను నేత్రపర్వమున
ఁంచునట్లు చిత్రించఁబడి యున్నది. దానియందముఁ జూచువలయు
నేకాని వర్ణింపనలవికాదు. నెటరాజస్వామి కోమలదగ్ధుడనై గో
విందరాజపేరుమాళ్ళ జేహులును నుడుటచే బహుబర ను
న్నిమతములవారికిఁగూడ నీవింపఁబడినది."

అవసీమరుడు పఠింప మాటలు నందుని కన్యూరధారల
వలె నుండి బరమాండ భూమిపై, నాటిరాత్రియే బయలు
దేటి వెళ్లి యా రాజు క్షేత్రముఁ జూచవలెనని దృఢసంకల్పుఁ
డయ్యెను. కాని యజమానుడగు పురుషి యాజ్ఞఁగైకొన
కయే పోవచ్చునా యని తలచి, బ్రాహ్మణుని యాసతికై
వెడల నిశ్చయించి, నయఁడును నతని మిత్రులునుగలసి పరో
పకారార్థ మాయూర నొకకోనేఱుఁద్రోసి స్వగ్రామముఁ జేరి.

రమామి యొక నెలదినములకు పూర్తిగా వింపవలసిన కోనేటి పని నత్యల్పకాలముననే నెఱవేర్చుట త్యాగ్యముగదా! నిశ్చలభక్తులెక్కార్థమును జేయలేదు?

నందుని చిత్తము నటరాజస్వామి తన యెదుట సృత్యముఁ జేయుచున్నట్లే సంతసింప సాగెను. చిదంబరమును జూడ ననుజ్ఞ వేడినచో యజమానుఁ డాగ్రహించునేమో యని, నందుఁడు బ్రాహ్మణునితో నేమియు ననకఁ దనలోఁ దాను జింతించుచు నూరకొనుచుండువాఁడు. నందుఁడు తనకులము వారొనర్చు సురాపానమాదిగాఁగల దుష్కార్యములఁ జేయ కుంటయేగాక నట్టిచెడుగువనులఁ గావించువారల నట్టివనులఁ జేయరాదనికూడ నొక్కి వక్కాణించు చుండువాఁడు. కుంజములను నికుంజపుంజములను నదీప్రవాహములను వేయేల! కంటికి కనఁబడు వస్తువుల నన్నిటిని, నటరాజస్వామి స్వరూపము లేయని మదిఁ దలఁచి యానందించుచు, వేగ దర్శన మొనఁగఁ మని నందుఁడు సదా నటరాజస్వామిని ధ్యానించు చుండెను వాఁడు.

భక్తిరసాధిక్యముచే నానందబాష్పములఁ గార్చుచు, నందుఁ డొకనాఁడు మైముఱచి పడియుండఁ గులస్థులుచూచి వాని శరీరముఁ గదిసి చూచిరి. అంత నందుఁడు లేచి చూచెను. చుట్టునున్న మూలలంజలు నిట్లెలవడితివని నందునిఁ బ్రశ్నింప విశ్చలచిత్తమునఁ బరమేశ్వరుని స్మరించుచు నొడలు తెలియక

వడియుంటినని ప్రశ్నార్థక మొసంగెను. వారికావలకులు నకా
రిగముగఁ గన్పట్టకపోవుటచే మాలపెద్దలందఱు పథఁ గావించి,
కులదేవతలకుఁ దగినజాతరలు నలువకుండుటయే యుండునకు
గారణముగాని మఱియొందుకాదని యాహించి జాతరలఁ జేయు
పాగిరి.

నటరాజస్వామిని దర్శింపవలయునని సంకల్పకుఁ గలను
నోరథ మంతకంత కెక్కుడై యజమానుఁడగు సవనీమరుని
సెలవడుగుటకై ప్రార్థనహించుచుండెను. నందున కుద్భవించిన
దున్నాదముగాని దైవధర్మకాదని గట్టితలంపుతోనున్న మాల
పెద్దలెల్లఁ జడంబరమునకుఁ బోవుటకై నందునకు సెలవీవలదని
ప్రావృత్తునిఁ బ్రార్థించిరి. అతిఁ దిండులకు సమ్మతించెను.

ఒకదినమున సందుఁడు యజమానునిఁ జడంబరమునకుఁ
బోవుటకాజ్ఞయిమ్మని మెల్లగ నడుగఁ ,, జండాలునకుఁ జడం
బరయాత్రాయా ? సెలవీయను. మాముమాటాదకుమ"ని కో
పమునఁ బలికె తనయనమ్మతినిఁ జూపెను. సందుఁడంతట నొక
నిర్లసపోదేశమునకుఁబోయి కూర్చుండి, ,, జూవరమేశ్వరా !
నీవెంత కరుణాకూఠ్యుఁడవైతివి ! ఇంకను నీదర్శన మొసంగ
కుండుట కేనొనర్పినయఘోరమే ! ఏడుతుచ్చుఁడనియుఁ జరి
దాలుఁ డనియు నిటుపేదయనియు యశస్సొందుకొను కాఁడని
యు నీవర్జనముఁజేయనక్కర్హుఁడనియుఁదలచి యజమానుని హృ
దయమందుఁ బ్రవేశించి సెలవీకుండ నొనర్పితివా ? ఇక నాకి

విరమేల? మరచిచియ్యెన నీసన్నిధిశేరెన"నని పలుకుచు నా తృహత్యః జేసికొననెంచి, కొండొకతడవాలోచించి మరల నా క్రియల్నేముఁగూడ విరమింపజేసి "అహ! నేనెంతమందను తిని! ఎట్టి నీచకృత్యముఁజేయ నాహరించితిని! యజమాను నాశ్శానుసారము మెలఁగకుండిన నాపై న నటరాజస్వామికనుగ్రహము కలుగునా? ఏనాఁ జాన్వామికి నాపైఁ గరుణోదయం బగునో యానాఁడే నాయొడయఁడు చిదంబరయాత్రకు నాకాజ్ఞ యొసంగు"నని తలంచి గామముఁ జేరెను.

ఒకకార్యమునకై వేచియున్న వానిహృదయమున కెప్పు ట్తొన నాపనినెఱవేఱునటకును నిలుకడ యుండునా? కలిపయ దిసంబులకు నందుఁడు చిదంబర యాత్మకై వెండియు విపురిని సెలవునకై కరంబుదీనుడై పొక్కిరించెను. కాన యజమానుఁ డగు భూసురుఁడొక ననుగ్రహము కలుగదయ్యెను. తా నింకను నటరాజస్వామి దర్శనముఁజేయ ననర్హుడనుగాఁ బోలునని నందుఁడు చింతించి, పర్వకాలవర్షావస్థలయందు నీశ్వరధ్యాన ము సించుకయు ముఱవక నేత్రమునకు గోచరమగు ప్రతిబింబియు నీశ్వరి స్వరూపమేయని దృఢమనస్కుడై యున్నందున, నొక్కొక్క వృథు వృక్షములఁ గొంగిలించుకొనుచు, మఱియొక వృథు ఖగములవెంట బరుగులిచుచుండెడువాఁడు.

నందుఁ డిట్లుండుటచే నతని కులమువారెల్ల నిక్కముగ నందునకుఁ చిచ్చియెత్తి నవనియు నది దిసదినాభివృద్ధి నందుచుండె

ననియు నిశ్చయాశ్శులై, వానిని శృంగిలా బద్ధుని జేసి బా
ధింపజొచ్చిరి. అహ! కరదరణంబుల బంధించి వారెంత హిం
సించినను, నందుడు వారల నించుకయుఁ బరుషవాక్యముల
నొప్పించక, నది యెల్ల సీశ్వరివిలాసమకాని యన్యముకాదని
రిలచి భగవంతుని స్మరణముమాత్రము మఱవఁడయ్యెను.

యడమానుడకు బ్రాహ్మణుఁ డొకనాఁడు నందుఁడో
.. సందా! నీవును నీబుదుగులునుగలసి చేనుగోసి కుప్పవేయు
డు; నీకు చిదంబరయోగ్రతై నెలవిచ్చెద" ననెను. తోడనే
నందుని కెక్కడలేఁదయూలనిముప్పొంగి బ్రాహ్మణుఁడు నియో
గించిన పరి, స్వల్పకాలమునఁ దా నొక్కఁడే నెఱవేర్చి యడ
మానుని కావిషయ మెఱింగించెను. అంతి నాబ్రాహ్మణుఁడు
క్షేత్రమునకుఁ బోయి మంచి యాశ్చర్యపార్జనములు ముప్పిరి
గొన, .. సందా! నీవొక్కఁడ వింగిస్వల్పకాలమున నీవనిని
ముగించుటఁ గన నీవు పరిమథాగవతోత్తముఁడని న్నెత్తమగు
చున్నది. భక్తులకు సాన్యముకానివిని లేమిగాదా! దైవభక్తుండ
వగు విన్నింతవఱకును వివేకహీనుడని నిశ్చయపఱచుకొని వేదప
పాల్సేసినవారలే కిచ్చినారలు. భౌలభక్తుఁడవగు నిన్ను బాగిప
గి నొనర్చి నే నెంత పాపాఘమున మునింగియుంటిని! నేటి
నుంగియు నేను నీబాంసరు. నన్ను రక్షింపుమని భగవంతుఁడో
మనవిసేయుము. ఇదే నీకు నాసమస్కారము. చిదంబరమునకు
వెడలుము"ని పలికెను.

భక్తులను బరీక్షించుటకు భగవంతుఁ డొక్కొక్కతఱి దుర్భాగవ్యవరంపరఁ గల్పించెను నునిశ్చలభక్తి వనవరతము భగవంతుని స్మరించు మహాభక్తులకుఁ గొనసాగనికార్య మెద్ది కలదు? చిదంబరమునకు నందుఁ డరుగుచుండ బ్రాహ్మణుఁ డాతనిఁ గొంతెడవ్రస సాగనంపి, పరిపరివిధంబుల నాతనిఁ గొని యాడుచు విడువలేక విడువలేక నెట్టకేలకు నందుని విడిచి వెను కకు మఱలెను.

సంతుఁడు నటరాజస్వామిని హృదయమంచు ధరించి స్మరించుచు, భక్తిరసఖంధురముగు నాటలఁ బాచుచు నిరుప మాన భక్తిరస ముహ్వాంగుచుండఁ, జిదంబరమునకుఁ బోవుసమ యమున ధరణీతలం బడి రెనఁట. కుజంబు లల్లాడెనఁట. స్వల్ప కాలములో నూఱుపుట్ల నేలలోనున్న చేనుగోసి కుప్పవైచిన బాలభక్తుఁడగు నందుని, కాధనూరినుండి కావేసోవలిపాయ యగు కొల్లడమునకుఁ ద్వరితిగతి నడుగుటెంతివని! కొల్లడము పడి ప్రవాహాపూరితమై చూచువారలకు నేత్రోత్సవముఁ జేయు చుండెను. నందుఁ డాప్రివాహాపుటురవడిఁగాంచి యుండు భగ వంతుఁ డుండెనని యుచ్చి గంతులు వైచుచుండెను.

అంత నొకనాఁడ యచటికేకాఁగ నందుఁడు కేవలనిచ్చుట కొప్పకొని నావనెక్కి నటరాజస్వామిని స్తుతించుచు నందు స్పృత్యముఁ జేయవారంభించెను. నందునిస్పృత్యముఁ జూచి నావ లోనివారెల్లఁడ నం నమాడఁజొచ్చిరి. ఇవంతయుఁ జూచుచుండిన

నావికుడు తేజోకమూలః బాటనైచి నాట్యమానః బ్రాసం
భించెను. నదిమీద నాన నాట్యమాడుచు నెవ్వరును నిడవక
యే యత్యంతశీఘ్రముగ గమ్యస్థానముః జేరెను. అహ! ఇది
యంతయు నందుని భక్తిప్రభావమేకదా !

సంఘము నానవానికి శీపియఃబోవ నావికుడు శీఘ్ర
వలదని నందు ననేకభంగుల న్నుతించెను. అందఱును నానదిగి
నందునితోఁగూడ బయలుదేరిరి. ఎదురుగఁ గజఁబడుచున్న
చిదంబరగోపురముః గూచుచు నందుఁదండిన యావిందమునకు
మేరలేదు. వారందఱుఁ చిదంబరశ్రేణిముఃజేరి భక్తియుతమగు
శీర్తనలఁ బాడుచు గాగ్రమువిదగ్ధిగా మొనరించిరి.

చిదంబరాలయమునకు బ్రావృగగురువులు మూఁడు
వేలవఱకును గలరఁట. వారలు నందుని వక్త్రరామరసమున
నొవ్వుచున్న బ్రహ్మజ్ఞానమును, వానియందుఁ బ్రకాశించుచున్న
యీశ్వరతేజంబును బాగుగఁ దిలకించి నందుఁడును దోడ్తివారు
ను బాడుచున్న భక్తిశీర్తనల నాలించిరి. చిదంబరముఁ జేరినది
మొదలు నందుఁడును వానితోఁగూడ నున్నవారును గలిసి
మూఁడహోరాత్రిములు సృత్యముఃజేయుచు భగవద్కీర్తనల
పాడిరి. మూఁడవనాటిరాత్రి చిదంబరములోని బ్రావృగ
గురువులకందఱకు నొక్కరీతి స్వప్నమే కలిగినఁట. అందు నట
రాజస్వామి కనఁబడి సంఘము మూలవాఁడైనను బాలుఁడైన
ను మహాభక్తుఁడు కావున వాని నెవలన్నానముఁ జేయితి

బ్రాహ్మణోత్తమునిగఁ జూచివలయునని చెప్పెనట. మఱునాఁడు బ్రాహ్మణగురువులందఱు వారివారిస్వప్నములఁగూర్చి యొకరి తోనొకరు చెప్పుకొని యబ్బురపడసాగిరి.

వారందఱు నంతటఁ బరిత్యాగిని నిర్మించి నందునితో తమ స్వప్నవృత్తాంతములఁ జెప్పి నమస్కరించిరి. అపుడు నందుఁడు వారితో నగ్నిసన్నిధిఁ జేరి నటరాజస్వామిని స్మరించుచు నగ్నితాపాత్రిముఁ బ్రవేశించి, జలంబున మజ్జనమాడిన వానికరణి నట్టిబాధయునొందక నీవలకువచ్చెనట. బ్రాహ్మణగురువులు విస్మయమొంది నందుని చరణసరోజములకు వందన సహస్రము లాచరించి, యనేకరీతులఁ గొనియాడి, స్వచ్ఛమైన యవసీనురునిగ భావించి, నటరాజస్వామిసన్నిధిఁ గొంపొయిరి. నటరాజస్వామిని సంపూర్ణముగ దర్శించినప్పుడు తనమనోరథము తీరినదని వందునకుఁ గలిగిన యానంద మింతయుని నుడువ నర్య భూతాంతర్యామియగు నాచరాత్మరునికేగాని యన్యుల కెవరికి కల్యమగునని యనుటయుం దతికయోక్తలేదు.

ఘనర్థమందవచ్చున గుంటానినదము జరుగుచుండ నందుఁడు నటరాజస్వామిని నేత్రోత్సవముగఁ జూచుచు ధ్యానించుచుఁ బాదుపు నటరాజస్వామి నాలింగనముఁ జేసికొనెను. అసమయమున నానైదిత్యముఁ గనువారెల్ల రాశ్చర్యమంద నందుఁడు నటరాజస్వామిలో నైకమై ముక్తిఁ బడసెనట. బ్రాహ్మణ

గుడువు లంతట వటరాజస్వామిలో, „స్వామీ! కంటేమీ! నీకు బరమభక్తుడగుటవలనగదా వాని చందాలత్వము బాధి నీలో నై క్యముజేసికొంటివి! మహానటుడవగు నీవు వరమ దగూన్వయాపుడవు! ఏకులంబున జన్మించిననీది! పెద్దవా డైన నీది, బాలుడైన నీది! భక్తి యొక్కటియే ప్రభావ ము. మనిశ్చలభక్తి యుక్తులకే ముక్తి మకరమని తెలువ నిట్లాన రించితివి. సంతరము నీవేమాకేడుగడయని వన్నియున్న మా కెన్నఁడు ముక్తి నొసగుదువో!” యని వలికిరఁట.

అహ! బాతులన్నిటికంటె నీచమైనకులమునం దుదయించియు, లే బ్రాయమునుండియు నీశ్వరభ్యాసమునందే బాలముగడసి, భగవత్కృపవలనఁ దన చందాలత్వము బోగొట్టుకొని, స్వచ్ఛమైన బ్రాహ్మణత్వముఁ బడసి, తన్నుజీగినవానినెల్లర భక్తులుగ నొనర్చి, తుదకు వటరాజస్వామిలో నై క్యమై ముక్తి నొందిన నీ బాలభక్తునిచారిత్ర మకరందముముగ్ధులు విద్యాధి మధువము లెరిటి ధన్యమైవని!

“భగవద్భక్తులకు వర్ణభేదమృతో నవనర మావంతయు తేకు. అరే దేశాస్త్రముఁ జదువనక్కఱలేదు. ధనవ్యయము వర్చిగఁగాది పావనప్రసంతుల కరిగి మజ్జనంబాడఁ జనిలేదు. దానధర్మము లెవరికిని తేయ వగత్యములేదు. మనిశ్చలభక్తి యొక్కటియే భగవంతుని వశపఱచుకొనుటకు పాధరము.

మోక్షమునకు మూలమైన భక్తి యొక్కటియే మర్త్య నుద్ధరించునది.

ఈ పవిత్ర చరిత్ర జదివినను, వినినను, వ్రాసినను మనోవ్యాధులెల్ల బటావంచలై వకల సౌఖ్యములు గలుగుఁ గాక !

సంప్రదించు.

உரை சுருக்கம்

Sl.no ~~22~~ 166

13772